

มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา

ภิกษุ

กับ เงินทองและการช่วยสังคม

คำปิ่น อัครวิไลย์ เรียบเรียง

ภิกษุ กับ เงินทองและการช่วยสังคม

คำปิ่น อักษรวิสัย เรียบเรียง

พิมพ์ครั้งที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๓

จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN: 978-616-8004-10-4

จัดทำโดย

มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา

๑๗๔/๑ เจริญนคร ๗๘ แขวงดาวคะนอง เขตธนบุรี

กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

โทรศัพท์ ๐๒ ๔๖๘ ๐๒๓๙

โทรสาร ๐๒ ๘๗๗ ๙๖๙๓

<http://www.dhammahome.com>

www.dhammahomefellowship.com

E-mail: info@dhammahome.com

พิมพ์ที่

บริษัท พิมพ์ดีการพิมพ์ จำกัด

๒๒๒ ซอยพระยาสุเรนทร์ ๓๐

แขวงบางชัน เขตคลองสามวา กทม.๑๐๕๑๐

โทร. ๐๒ ๙๑๙ ๑๔๘๑

ภิกษุ กับ เงินทองและการช่วยสังคม

คำปิ่น อักษรวิไลย์ เรียบเรียง

ภิกษุกับเงินทอง

ความหมายของภิกษุ

คำว่า **ภิกษุ** มาจากคำภาษาบาลีว่า **ภิกขุ** มีความหมายหลายอย่าง **ภิกษุ** คือ ผู้ขอโดยธรรม และประพฤติดุคคุณความดีในเพราะการขอ เมื่อได้รับการทะนุบำรุงจากคฤหัสถ์แล้วก็เป็นผู้ที่ประพฤติตามพระธรรมวินัยขัดเกลากิเลสให้สมกับที่ชาวบ้านเคารพกราบไหว้ถวายสิ่งที่เหมาะสม **ภิกษุ** คือ ผู้เห็นภัยในสังสารวัฏฏ์ เป็นการเห็นภัยของการเวียนว่ายตายเกิดซึ่งเต็มไปด้วยทุกข์ **ภิกษุ** คือ ผู้มีธรรมอันงาม **ภิกษุ** คือ ผู้ได้รับการบวชอย่างถูกต้อง **ภิกษุ** คือ ผู้ทำลายกิเลสมีโลภะ โทสะ โมหะ เป็นต้น จึงมีความหมายที่ลึกซึ้งอย่างยิ่ง แสดงถึงทั้งความเป็นภิกษุโดยสภาวะจริง ๆ คือ ผู้ที่สามารถดับกิเลสตามลำดับขั้นจนถึงสูงสุดถึงความเป็นพระอรหันต์ห่างไกลแสนไกลจากกิเลสโดยประการทั้งปวง และอีกความหมายหนึ่งแสดงถึงภิกษุโดยเพศ คือ ผู้ที่สละอาคารบ้านเรือน สละวงศ์ญาติญาติ สละทรัพย์สมบัติ สละความเป็นคฤหัสถ์มุ่งสู่เพศบรรพชิตเพื่ออบรมเจริญปัญญาขัดเกลากิเลสตามพระธรรมวินัย

ในพระสูตรต้นตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค ภิกขกสูตร มีข้อความที่แสดงความเป็นภิกษุที่แท้จริง ดังนี้

“บุคคล หากชื่อว่าเป็นภิกษุ เพียงด้วยการขอคนอื่นไม่ บุคคลสมาทานธรรมอันเป็นพิช (คือ อกุศลธรรม) หากชื่อว่าเป็นภิกษุได้ไม่ ผู้ใดในโลกนี้ ละบุญและบาปเสียแล้ว ประพฤติพรหมจรรย์ (ประพฤติประเสริฐ) ด้วยการพิจารณา ผู้นั้นแล ชื่อว่า เป็นภิกษุ”

ในพระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย มหานิเทศ มีข้อความที่แสดง
ความหมายของภิกษุว่าเป็นผู้เห็นภัยในสังสารวัฏฏ์ ดังนี้

“บทว่า ภิกขุ ความว่า ชื่อว่า ภิกษุ เพราะอรรถว่า เห็นภัยใน
สังสารวัฏฏ์”

ถ้าไม่ได้ศึกษาพระธรรมวินัยซึ่งเป็นคำสอนที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรง
แสดง จะไม่สามารถมีความรู้อะไรเลย แม้คำว่า ภิกษุ ก็ไม่รู้ว่าคือใคร
ซึ่งลึกซึ้งอย่างยิ่ง คือ เป็นผู้ที่เห็นภัยในสังสารวัฏฏ์ ภัยคือการมีชีวิตอยู่เต็มไปด้วย
ด้วยกิเลส เพราะฉะนั้น บุคคลในสมัยพุทธกาล เมื่อได้ฟังพระธรรมแล้วเห็น
ประโยชน์ของการขัดเกลากิเลสเพราะท่านสะสมมาที่จะเห็นโทษของอกุศล มี
ปัญญารู้ว่ากุศलय่อมดีกว่าอกุศลและรู้ว่าปัญญาเท่านั้นที่จะดับอกุศลได้ เมื่อได้
ฟังพระธรรมแล้วผู้ที่จะบวชเป็นภิกษุย่อมเป็นผู้ที่จริงใจที่จะขัดเกลากิเลสใน
เพศบรรพชิตซึ่งสูงกว่าเพศคฤหัสถ์ เพราะวก่อนจะบวชก็มีกิเลส คฤหัสถ์ก็มี
กิเลส และคนที่บวชก็จะต้องเห็นโทษของกิเลสซึ่งเป็นสิ่งที่ละเอียดในเพศ
คฤหัสถ์และสะสมอภัยภัยใหญ่ที่จะสละทุกอย่างที่เคยติดข้องอย่างคฤหัสถ์
สละทั้งครอบครัว วงศาคณาญาติ ทรัพย์สมบัติ ไม่ผูกพันไม่ติดข้องใน
สิ่งเหล่านั้นเพื่อเข้าใกล้ความสงบจากกิเลส นี่คือจุดประสงค์ของการบวชเป็น
ภิกษุ ไม่ใช่เพื่อจุดประสงค์อื่นใดทั้งสิ้น ตรงตามความหมายของคำว่า บวช
(ปพฺพชฺช) ซึ่งเป็นการเว้นจากอกุศล เว้นจากเครื่องติดข้องทั้งหมดที่เคยมี
เมื่อครั้งเป็นคฤหัสถ์ มุ่งสู่เพศที่สูงยิ่ง คือ เพศบรรพชิต เพื่อศึกษาพระธรรม
อบรมเจริญปัญญาขัดเกลากิเลสของตนเอง

ตามความเป็นจริงแล้ว ผู้ที่จะบวชนั้นก่อนบวชต้องเป็นผู้ที่ได้ฟังพระ
ธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงมีความเข้าใจ รู้อภัยภัยของตนเองว่า
สามารถที่จะขัดเกลากิเลสในเพศที่สูงยิ่งได้ จึงสละชีวิตของคฤหัสถ์ มุ่งสู่ความ
เป็นบรรพชิต อุทิศชีวิตทั้งชีวิตเพื่อศึกษาพระธรรม รักษาพระวินัยและ

ประพาศดิลล่อยตามพระสัฒมาสัมพุทเจ้า ตามข้อความในพระสุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปณณาสก มหาตณหาสังขยสูตร ว่า

“ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ตถาคตอุบัติในโลกนี้ เป็นพระอรหันต์ ตรัสรู้เองโดยชอบ ถึงพร้อมแล้วด้วยวิชาและจรณะ ไปติแล้ว รู้แจ้งโลก เป็นสารถิฝีกบรูษที่ควรฝีกไม่มีผู้อื่นยิ่งกว่า เป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย เป็นผู้ตื่นแล้ว เป็นผู้จำแนกธรรม ตถาคตนััน ทำโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก มารโลก พรหมโลก ให้แจ้งชัดด้วยปัญญาอันยิ่งด้วยตนเองแล้ว สอนหมู่สัตว์พร้อมทั้งสมณพราหมณ เทวดาและมนุษย์ให้รู้ตาม แสดงธรรมงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด ประกาศพรหมจรรย์พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพัยยุชนะ บริสุทธี บริบูรณ์สิ้นเชิง คฤหบดี บุตรคฤหบดี หรือผู้เกิดภายหลังในสกุลใดสกุลหนึ่ง ย่อมฟังธรรมนั้น ครันฟังธรรมแล้ว ได้ศรัทธาในตถาคต เมื่อได้ศรัทธานั้นแล้ว ย่อมตระหนักว่าฆราวาสคัับแคบ เป็นทางมาแห่งธุลี บรรพชา (สละเพศคฤหัสถ์) เป็นทางปลอดโปร่ง การที่บุคคลผู้ครองเรือนจะประพาศพรหมจรรย์ให้บริบูรณ์ให้บริสุทธี โดยส่วนเดียวดุจสังข์ที่เขาขัด ไม่ใช่ทำได้ง่าย ถ้ากระไร เราพึงปลงผมและหนวด นุ่งห่มผ้ากาสาวพัสตร์ ออกบวชเป็นบรรพชิต สมัยต่อมา เขาละกองโกศ สมบัติน้อยใหญ่ ละเครื่องยานน้อยใหญ่ ปลงผมและหนวด นุ่งห่มผ้ากาสาวพัสตร์ ออกบวชเป็นบรรพชิต”

บุคคลผู้สละอาคารบ้านเรือน สละวงศาคณณญาติ สละทรัพย์สมบัติ สละความเป็นคฤหัสถ์ทุกอย่างสู่เพศบรรพชิต เพื่อศึกษาพระธรรมที่พระสัฒมาสัมพุทเจ้าทรงแสดงแล้วประพาศดิลล่อยตามเพื่อขัดเกลากิเลส เป็นภิกษุในพระธรรมวินัย ย่อมเป็นพระสมณศากยบุตร เป็นบุตรที่เกิดจากพระปัญญาของพระสัฒมาสัมพุทเจ้า ตามข้อความในพระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อุทาน อุโปสถสูตร ดังนี้

“ดูกร ภิกษุทั้งหลาย วรรณะ ๔ จำพวก คือ กษัตริย์ พราหมณ์ แพศย์ ศูทร ออกบวชเป็นบรรพชิตในธรรมวินัยที่ตถาคตประกาศแล้ว ย่อมละชื่อและโคตรเดิม ถึงการนับว่า พระสมณศากยบุตร ทั้งนี้”

บุคคลผู้ที่ได้ฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง มีความเข้าใจพระธรรม เข้าใจความจริงเห็นโทษของการอยู่ครองเรือน ว่า คับแคบ คือแน่นไปด้วยกิเลสทั้งหลาย มีแต่จะพอกพูนกิเลสให้หนาแน่นขึ้น เป็นที่หลังไหลมาของกิเลสทั้งหลาย แล้วมีอหังการตัณหาไปที่จะขัดเกลากิเลสยิ่งกว่าเพศคฤหัสถ์ จึงละทิ้งทุกสิ่งทุกอย่าง สละทรัพย์สินเงินทองทั้งหลายทั้งปวง สละวงศ์ญาติ สละความเป็นคฤหัสถ์แล้วบวชเป็นภิกษุในพระธรรมวินัยของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยความจริงใจต่อการที่จะขัดเกลากิเลส เพราะเหตุว่าการอบรมเจริญปัญญา ไม่จำกัดเฉพาะเพศใดเพศหนึ่งโดยเฉพาะ เนื่องจากว่าเป็นคฤหัสถ์ก็สามารถที่จะฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมอบรมเจริญปัญญาได้ ดังนั้น จึงมีความต่างกันอย่างชัดเจนระหว่างผู้ที่บวชกับผู้ไม่บวช ความเป็นภิกษุในพระธรรมวินัย ต้องประพฤติตามพระวินัยและจะต้องศึกษาพระธรรมให้เข้าใจด้วย ความต่างของผู้ที่เป็นคฤหัสถ์กับภิกษุอยู่ที่พระวินัยที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้ให้ภิกษุศึกษาพระธรรมวินัยด้วยความเคารพและประพฤติตาม คฤหัสถ์ก็ศึกษาพระธรรมได้ ภิกษุซึ่งเป็นเพศบรรพชิตก็ศึกษาพระธรรมได้ แต่ถ้าจะศึกษาพระธรรมในเพศภิกษุ ก็ต้องประพฤติปฏิบัติตามพระวินัยด้วย ไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นยุคใดสมัยใดก็ตาม ภิกษุทุกยุคทุกสมัยจะต้องประพฤติตามพระวินัยที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ เพราะว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นผู้บัญญัติสิ่งที่สมควรแก่ภิกษุ เพื่อประโยชน์ในการขัดเกลากิเลสโดยประการทั้งปวง

ภิกษุรับเงินทองไม่ได้

ภิกษุ คือ ผู้ที่เห็นโทษเห็นภัยของกิเลส จึงสละอาคารบ้านเรือน ทรัพย์สิน วรรณะ ศาสนาญาติ เพื่อศึกษาพระธรรมอบรมเจริญปัญญาขัดเกลากิเลสในเพศที่สูงยิ่ง คือ เพศบรรพชิต ที่จะต้องมีชีวิตที่เหมาะสมแก่เพศของตน จะมีพฤติกรรมเหมือนอย่างคฤหัสถ์ไม่ได้ เพราะสละชีวิตคฤหัสถ์แล้ว ดังนั้น สิ่งใดก็ตามที่จะทำให้เกิดอกุศลพอกพูนมากยิ่งขึ้น ไม่ได้เป็นไปเพื่อขัดเกลากิเลสของตนเอง สิ่งนั้นภิกษุทำไม่ได้ ตัวอย่างที่ชัดเจน คือ การรับเงินรับทอง การมีเงินมีทอง จะเห็นได้ว่า ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ รับเงินและทองไม่ได้ เพราะเป็นผู้ปราศจากเงินและทองอย่างสิ้นเชิง เพราะท่านเหล่านั้นต้องสละทรัพย์สินเงินทองก่อนที่จะบวชเป็นภิกษุแล้ว เมื่อบวชเป็นภิกษุแล้ว จึงรับเงินและทองไม่ได้ เงินและทองไม่ควรแก่ภิกษุโดยประการทั้งปวง เพราะเงินและทองนำมาซึ่งความติดข้องในรูป เสียง กลิ่น รสและสิ่งที่กระทบสัมผัสกาย ไม่มีพระพุทธรูปเคารพบูชาแต่คำเดียวเลยที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสให้ภิกษุรับเงินและทองหรือไปแสวงหาเงินและทอง ตามข้อความในพระสูตรต้นตปิฎก สังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค มณิจูฬกสูตร ดังนี้

“ทองและเงินไม่ควรแก่สมณศากยบุตร สมณศากยบุตร ย่อมไม่ยินดีทองและเงิน สมณศากยบุตรห้ามแก้วและทอง ปราศจากทองและเงิน เราได้กล่าวว่า สมณศากยบุตร พึงยินดี พึงแสวงหาทองและเงินโดยปริยายอะไรเลย”

ภิกษุในพระธรรมวินัย ไม่รับเงินและทอง ไม่ยินดีในเงินและทอง ไม่มีเงินและทอง มีเพียงบริหารเครื่องใช้ที่เหมาะสมแก่บรรพชิต และอาศัยปัจจัย (สิ่งที่เกื้อกูลให้ชีวิตเป็นไปได้) ๔ ในการดำรงชีวิตเพื่อให้ชีวิตเป็นไปได้ ในการที่จะศึกษาพระธรรมอบรมเจริญปัญญาขัดเกลากิเลส เท่านั้น ได้แก่

จิวรเครื่องนุ่งห่ม อาหารบิณฑบาตที่ได้มาจากศรัทธาของชาวบ้าน ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรคเมื่อเจ็บป่วย

ภิกษุรูปใด รับเงินและทอง ย่อมผิดพระวินัย ต้องอาบัตินิสัคคียปาจิตตีย์ สิกขาบทที่ ๘ แห่งโกสียวรรค ดังนี้

“อนึ่ง ภิกษุใด รับกัถิ ให้รับกัถิ ซึ่งทอง เงิน หรือ ยินดีทอง เงิน อันเขาเก็บไว้ให้ เป็นนิสัคคียปาจิตตีย์”

ความละเอียดที่จะได้พิจารณาตามพระวินัยบัญญัติในสิกขาบทนี้มีดังนี้

รูปิยะ ภิกษุสำคัญว่าเป็นรูปิยะ รับริปิยะ เป็นนิสัคคียปาจิตตีย์

รูปิยะ ภิกษุสงฆ์ รับริปิยะ เป็นนิสัคคียปาจิตตีย์

รูปิยะ ภิกษุสำคัญว่ามีใช้รูปิยะ รับริปิยะ เป็นนิสัคคียปาจิตตีย์

ไม่ใช่แต่เฉพาะภิกษุรับเองเท่านั้นที่ผิดพระวินัย แม้ให้ผู้อื่นรับแทน หรือเมื่อยินดีเงินทองที่ผู้อื่นเก็บไว้ให้เพื่อตน ก็ผิดพระวินัยด้วย ตามข้อความในพระวินัยปิฎก มหาวีรังก์ ดังนี้

“บพว่า หรือยินดีทองเงินอันเขาเก็บไว้ให้ (อุปนิหิขิตฺ ฺวา สาทิเยย) ความว่า หรือยินดีทองเงินที่เขาเก็บไว้ให้ ด้วยบอกว่า ของนี้ จงเป็นของพระคุณเจ้า ดังนี้ เป็นต้น เป็นนิสัคคีย์ (สิ่งที่จะต้องสละ) ทอง เงินที่เป็นนิสัคคีย์ ต้องเสียดสละในท่ามกลางสงฆ์”

คำว่า รูปิยะ ไม่ได้หมายถึงเฉพาะเงินที่จับจ่ายใช้สอยกันได้เท่านั้น ยังหมายรวมถึงสิ่งที่ใช้แทนเงินได้ทั้งหมด ในปัจจุบันนี้ก็จะหลากหลายมาก เช่น เช็ค คูปอง บัตรแทนเงินสด เป็นต้น

ข้อความในสมันตปาสาทิกา อรรถาพระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ แสดงไว้ชัดเจนว่า ภิกษุรับเงินทอง เพื่อตนเอง หรือ รับเพื่อผู้อื่น หรือ รับเพื่อสิ่งอื่น ก็ผิดพระวินัยทั้งนั้น ดังนี้

“ภิกษุจะรับนิสสัคคิยวัตถุ เพื่อประโยชน์ตนเอง หรือเพื่อประโยชน์แก่สงฆ์ คณะบุคคลและเจตีย์ เป็นต้น ย่อมไม่ควร เป็นนิสสัคคิยปาจิตตีย์ แก่ภิกษุผู้รับเพื่อประโยชน์แก่ตนเอง เป็นทุกกฏแก่ภิกษุผู้รับเพื่อประโยชน์แก่สิ่งที่เหลือ”

จากข้อความนี้ก็พิจารณาได้ว่า ภิกษุรับเงินและทอง เพื่อตนเอง ผิดพระวินัย เป็นนิสสัคคิยปาจิตตีย์ แต่ถ้ารับเพื่อสิ่งอื่นนอกเหนือจากตนเอง ก็ผิดพระวินัยเหมือนกัน ไม่พ้นเลย คือ เป็นทุกกฏ เป็นการกระทำที่ผิด เป็นการกระทำที่พลาด เป็นการกระทำที่ไม่ดี เนื่องจากไม่ได้ประพฤติตามพระดำรัสที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ เป็นการกระทำที่ขัดแย้งกับกุศล เป็นการกระทำที่ไม่สามารถนำไปสู่การรู้แจ้งความจริงได้

เงินทอง เป็นวัตถุที่ไม่สมควรแก่ภิกษุ และการรับเงินทองของภิกษุ ก็เป็นการกระทำที่ไม่สมควรด้วย แสดงถึงความประพฤติไม่สมควร สละอาคารบ้านเรือนออกบวชเป็นภิกษุซึ่งเป็นเพศที่สูงยิ่งแล้วแต่กลับมีความประพฤติตรงกันข้ามกับพระธรรมวินัย ไม่ได้มีความเคารพยำเกรงในพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ได้ประพฤติตามพระองค์ ประพฤติล่วงละเมิดพระวินัยที่พระองค์ทรงบัญญัติไว้ จึงยิ่งเป็นโทษมาก พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงตำหนิการกระทำที่ไม่สมควรของภิกษุไว้มากมาย เช่นกรณีของพระอุปนันทศากยบุตรผู้เป็นต้นบัญญัติในเรื่องการรับเงิน หลังจากທີ່พระอุปนันทศากยบุตรรับเงินแล้ว พระองค์ทรงตำหนิพฤติกรรมอันไม่สมควรของพระอุปนันทศากยบุตรไว้มากมาย ตามข้อความในพระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ ดังนี้

“ดูกร โมฆบุรุษ (ผู้ว่างเปล่าจากประโยชน์) การกระทำของเธอนั้น ไม่เหมาะ ไม่สม ไม่ควร ไม่ใช่กิจของสมณะ ใช้ไม่ได้ ไม่ควรทำ ไฉน เธอจึงได้รับรูปิยะเล่า การกระทำของเธอนั้น ไม่เป็นไปเพื่อความเลื่อมใสของ ชุมชนที่ยังไม่เลื่อมใส หรือ เพื่อความเลื่อมใสยิ่งของชุมชนที่เลื่อมใสแล้ว โดยที่แท้ การกระทำของเธอนั้น เป็นไปเพื่อความไม่เลื่อมใสของชุมชนที่ยัง ไม่เลื่อมใส และเพื่อความเป็นอย่างอื่นของชนบางพวกที่เลื่อมใสแล้ว”

วิธีปลงอาบัติในการรับเงินทอง

การล่วงละเมิดพระวินัยที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ เรียกว่า อาบัติ เมื่อภิกษุต้องอาบัติในข้อรับเงินทอง เป็นนิสสัคคียปาจิตตีย์ ต้อง สละเงินทองนั้นในท่ามกลางสงฆ์ จึงจะแสดงอาบัติ (ปลงอาบัติ) และทำให้เป็นผู้พ้นจากโทษนั้นได้ แต่ถ้าภิกษุรูปใด รับเงินและทอง มีเงินและทอง ยินดีในเงิน และทองแม้ที่เขาเก็บไว้ให้เพื่อตน ไม่เห็นโทษของการล่วงละเมิดพระวินัย ภิกษุนั้น เป็นภิกษุอลัชชีผู้ไม่มีความละอาย ไม่มีความเคารพยำเกรงในพระรัตนตรัย เป็นมหาโจรหลอกลวงชาวบ้าน เป็นผู้ประพฤติน่าประเสริฐ เป็นผู้มีความประพฤติต่ำทราม เป็นผู้เอนาใน เป็นผู้เพี่ยงดังหยากเยื่อ อันเป็นการแสดงถึงความเป็นภิกษุผู้ไม่ประพฤติตามพระวินัย ล่วงพระวินัยที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ ซึ่งเป็นโทษกับตนเองโดยส่วนเดียว

ในพระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ แสดงวิธีปลงอาบัติในข้อรับเงินทองไว้ดังนี้

“ภิกษุรูปนั้นพึงเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เฉวียงบ่า กราบเท้า ภิกษุผู้แก่พรรษากว่า นั่งกระโหย่งเท้า ประณมมือ กล่าวอย่างนี้ว่าท่าน เจ้าข้า ข้าพเจ้ารับรูปิยะไว้แล้ว ของนี้เป็นของข้าพเจ้า เป็นของจำจะต้อง สละ ข้าพเจ้าสละรูปิยะนี้แก่สงฆ์

ครั้นสละแล้ว พึงแสดงอาบัติ ภิกษุผู้ฉลาดผู้สามารถ พึงรับอาบัติ ถ้าคนผู้ทำงานวัด หรืออุบาสกเดินมาในสถานที่เสียสละนั้น พึงบอกเขาว่า ท่านจงรู้ของสิ่งนี้ ถ้าเขาถามว่า จะให้ผมนำของสิ่งนี้ไปหาอะไรมา *อย่าบอก* ว่า จงนำของสิ่งนี้หรือของสิ่งนี้มา *ควรบอกแต่ของที่เป็นกับปิยะ (สมควร)* เช่น เนยใส น้ำมัน น้ำผึ้ง หรือน้ำอ้อย ถ้าเขานำรูปิยนั่นไปแลกของที่เป็นกับปิยะมาถวาย *เว้นภิกษุผู้รับรูปิยะ* ภิกษุนอกนั้นฉันได้ทุกรูป ถ้าได้อย่างนี้นั้นเป็นการดี ถ้าไม่ได้ พึงบอกเขาว่า *โปรดช่วยทิ้งของนี้* ถ้าเขาทิ้งให้นั้นเป็นการดี ถ้าเขาไม่ทิ้งให้ พึงสมมติภิกษุผู้ประกอบด้วยองค์ ๕ ให้เป็นผู้ทิ้งรูปิยะ

องค์ ๕ ของภิกษุผู้ทิ้งรูปิยะ คือ

๑. ไม่ถึงความลำเอียงเพราะความชอบพอกัน
๒. ไม่ถึงความลำเอียงเพราะเกลียดชัง
๓. ไม่ถึงความลำเอียงเพราะเขลา
๔. ไม่ถึงความลำเอียงเพราะกลัว และ
๕. รู้จักว่าทำอะไรเป็นอันทิ้งหรือไม่เป็นอันทิ้ง”

แสดงให้เห็นว่า เงินทองไม่ควรแก่เพศบรรพชิตโดยประการทั้งปวง แม้ภิกษุผู้รับเงินทองจะสละเงินทองนั้นในท่ามกลางสงฆ์แล้ว คฤหัสถ์นำไปซื้อหรือแลกเปลี่ยนเป็นวัตถุสิ่งของที่เหมาะสมแก่เพศบรรพชิต ก็ยังไม่ควรแก่ภิกษุผู้รับเงินทองนั้นเลย

เครื่องเศร้าหมองของบรรพชิต

ในพระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต อุปกิเลสสูตร แสดงถึงเครื่องเศร้าหมองของบรรพชิต ๔ ประการ ทำให้บรรพชิตไม่งามสง่า ไม่

ผ่องใส ไม่รุ่งเรือง คือ บรรพชิต ตี๋มสุรา เสพเมถุน รับเงินและทอง เลี้ยงชีพในทางที่ผิด ดังนี้

“มียู่ สมณพราหมณ์บางเหล่าตี๋มสุราเมรัย ไม่งดเว้นจากการตี๋มสุราเมรัย การตี๋มสุราเมรัย เป็นอุปกิเลส (เครื่องเศร้าหมอง) แห่งสมณพราหมณ์ข้อ ๑ ซึ่งเป็นเหตุให้สมณพราหมณ์ ไม่งามสง่าสุกใสรุ่งเรือง

มียู่ สมณพราหมณ์บางเหล่าเสพเมถุนธรรม ไม่งดเว้นจากเมถุนธรรม การเสพเมถุนธรรม นี้ เป็นอุปกิเลสแห่งสมณพราหมณ์ข้อ ๒ ซึ่งเป็นเหตุให้สมณพราหมณ์ไม่งามสง่าสุกใสรุ่งเรือง

มียู่ สมณพราหมณ์บางเหล่ายินดีทองและเงิน ไม่งดเว้นจากการรับทองและเงิน ความยินดีรับทองและเงิน นี้เป็นอุปกิเลสแห่งสมณพราหมณ์ข้อ ๓ ซึ่งเป็นเหตุให้สมณพราหมณ์ไม่งามสง่าสุกใสรุ่งเรือง

มียู่ สมณพราหมณ์บางเหล่าเลี้ยงชีวิตโดยมิจฉาอาชีวะ ไม่งดเว้นจากมิจฉาอาชีวะ การเลี้ยงชีวิตโดยมิจฉาอาชีวะ นี้ เป็นอุปกิเลสแห่งสมณพราหมณ์ข้อ ๔ ซึ่งเป็นเหตุให้สมณพราหมณ์ไม่งามสง่าสุกใสรุ่งเรือง

ดูกร ภิกษุทั้งหลาย นี้แล อุปกิเลสแห่งสมณพราหมณ์ ๔ ประการ ซึ่งเป็นเหตุให้สมณพราหมณ์ไม่งามสง่าสุกใสรุ่งเรือง”

เป็นที่รู้กันชัดเจนว่า เงินทอง ไม่ควรแก่ภิกษุโดยประการทั้งปวง ภิกษุรับเงินทองไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นในกรณีใดๆ ก็ตาม เงินทอง เป็นสิ่งที่ทำลายชีวิตของภิกษุ นำมาซึ่งความติดข้องต้องการ เป็นเหตุให้อกุศลเกิดพอกพูนหนาแน่นมากขึ้นไม่ได้ขัดเกลากิเลสมีแต่เพิ่มกิเลส แต่ภิกษุเป็นเพศที่ขัดเกลากิเลส เป็นผู้เว้นจากกิเลสโดยทั่ว เว้นจากความติดข้องยินดีพอใจในความเป็นคฤหัสถ์ทุกประการ จะเห็นได้ว่า ในสิกขาบทเรื่องเงินทองนั้น แม้ไม่รู้ว่าส่งนั้นเป็นเงินทอง แต่ได้รับสิ่งนั้น ก็เป็นอาบัตินิสัสคคิยาปาจิตตีย์ ภิกษุผู้มีความ

ละอาย เมื่อมารู้ภายหลังว่าสิ่งนั้นเป็นเงินทอง ก็ต้องสละสิ่งของนั้นให้ถูกต้องตามพระวินัย จึงจะแสดงอาบัติและพ้นจากอาบัตินั้น ๆ ได้ นี่ก็ยิ่งชัดเจนว่า เงินทองไม่ควรแก่ภิกษุโดยประการทั้งปวง แต่ถ้าอยากมีเงินทอง ก็ไม่ต้องบวชเป็นภิกษุ ก็ต้องเป็นคฤหัสถ์

ไม่ใช่เพียงแค่เฉพาะรับเงินทองไม่ได้เท่านั้น แม้การที่ภิกษุนำเงินที่ได้มาไปซื้อวัตถุสิ่งของ ก็ไม่ได้อีกเหมือนกัน ไม่ใช่กิจของภิกษุที่จะมาทำอย่างนี้ การที่ภิกษุใช้จ่ายเงินซื้อวัตถุสิ่งของ ย่อมผิดพระวินัย ต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตติย สิกขาบทที่ ๙ แห่งโกสยวรรค ดังนี้

“อนึ่ง ภิกษุใด ถึงความซื้อขายด้วยรูปียะมีประการต่าง ๆ เป็นนิสสัคคียปาจิตติย”

การใช้จ่ายเงินทอง ก็เนื่องมาจากรับเงินทอง ซึ่งไม่ควรแก่เพศบรรพชิต โดยประการทั้งปวง ไม่ต่างอะไรกับเพศคฤหัสถ์เลยถ้ายังรับเงินทองและใช้จ่ายเงินทอง

ภิกษุ ไม่รับเงินทอง เป็นที่เคารพยิ่งของคฤหัสถ์

ข้อความในพระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย เถรีคาถา โรหิณีเถรีคาถา แสดงชัดเจนว่า ภิกษุที่ประพฤติตามพระวินัย ขัดเกลากิเลส ไม่รับเงินทอง ย่อมเป็นที่เคารพเลื่อมใสของพุทธบริษัท ดังนี้

“สมณะเหล่านั้น ไม่รับเงิน ไม่รับทอง ไม่รับรูปียะ ยังชีวิตให้เป็นไปด้วยปัจจัยที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า เพราะเหตุนั้น เหล่าสมณะจึงเป็นที่รักของลูก”

เพศบรรพชิตเป็นเพศที่สูงยิ่ง แสดงถึงความเป็นผู้จริงใจในการที่จะขัดเกลาละคลายกิเลส จึงสละอาคารบ้านเรือน ทรัพย์สมบัติ วงศาคณาญาติ

ออกบวชเพื่ออบรมเจริญปัญญาขัดเกลากิเลสของตนเองจนกว่าจะสามารถดับได้จนหมดสิ้น ส่วนเพศคฤหัสถ์ไม่ได้สละถึงอย่างนั้น ยังเต็มไปด้วยกิเลส มีความติดข้องต้องการในรูป เสียง กลิ่น รส โสภณวัตถุซึ่งเป็นสิ่งที่กระทบสัมผัสกาย เป็นต้น ไม่ปลอดโปร่งเหมือนกับเพศบรรพชิต ดังนั้น เพศบรรพชิต จึงเป็นเพศที่คฤหัสถ์สมควรเคารพสักการะกราบไหว้ ในฐานะเป็นผู้ที่สละอาคารบ้านเรือนออกบวชเพื่อขัดเกลากิเลสยิ่งกว่าคฤหัสถ์

โทษมากถ้าประพฤตินิไม่ดีในเพศบรรพชิต

การบวชเป็นภิกษุในพระพุทธศาสนา เป็นเรื่องที่ยากมาก และการยินดีในการบวชก็เป็นเรื่องที่ยากด้วย เป็นอันตรายอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่บวชโดยไม่ใช่เพราะขัดเกลากิเลส หรือเพราะไม่เข้าใจธรรม ถ้าหากล่องละเมิดพระวินัย ไม่ประพฤติตามพระวินัย เป็นผู้ย่อหย่อน ไม่รักษาพระวินัยที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ ขาดความเคารพยำเกรงในพระรัตนตรีย่อมเป็นผู้มีโทษมาก ด้วยการต้องอาบัติคือล่องละเมิดพระวินัยซึ่งมีโทษโดยส่วนเดียว เมื่อต้องอาบัติแล้วไม่เห็นโทษโดยความเป็นโทษ ไม่กระทำความผิด (คือไม่ได้กระทำให้ถูกต้อง) ตามพระวินัย ก็เป็นเครื่องกั้นการบรรลุธรรมและกั้นการเกิดในสุคติภูมิด้วย แทนที่จะได้ทำกิจที่ควรทำที่จะเป็นที่พึ่งแก่ตนเอง แต่กลับไปเพิ่มอกุศล เพิ่มความไม่รู้ เพิ่มเหตุที่ไม่ดีให้แก่ตนเอง ทำทางที่จะทำให้ตนเองได้รับผลที่ไม่ดีในอนาคตข้างหน้า เหมือนตัวอย่างของภิกษุที่ประพฤติไม่ดี ล่องละเมิดพระวินัย ไม่เห็นโทษของกิเลส บริโกศปัจฉัย ๔ กล่าวคือ จีวรเครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ที่ชาวบ้านถวายด้วยศรัทธา แต่ไม่ได้มีคุณความดีอะไรเลย เป็นภิกษุลามก คือ ต่ำทราม ไม่ได้ประพฤติตามพระธรรมวินัย เมื่อมรณภาพ คือ ตายจากชาตินั้นแล้ว ก็เกิดเป็นสัตว์นรกนานแสนนาน พอพ้นจากการเกิดเป็นสัตว์นรกแล้วก็เกิด

เป็นเปรต มีรูปร่างเหมือนภิกษุ ทรงบาตร ทรงจีวร ลอยอยู่ในอากาศ แต่ถูกไฟแผดเผาได้รับความทุกข์เดือดร้อนร้องครวญคราง ทั้งหมดนั้นไม่มีใครทำให้เลย แต่เป็นเพราะความประมาท ไม่ได้ประพฤติตามพระธรรมวินัยนั่นเอง เหตุที่ไม่ดี นำไปสู่อบายภูมิเท่านั้น ไม่สามารถนำไปสู่สุคติภูมิได้เลย

ตัวอย่างภิกษุที่ประพฤติไม่ดีแล้วไปเกิดในอบายภูมิ มีปรากฏตามข้อความในพระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ ดังนี้

สมัยนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า ประทับอยู่ ณ พระเวฬุวันวิหาร อันเป็นสถานที่พระราชทานเหยื่อแก่กระแต เขตพระนครราชคฤห์

ท่านพระมหาโมคคัลลานะ กล่าว (กับพระลักษณะ) ว่า ดูกร ท่านผู้มีอายุ ผมลงจากคิณกฎปรพต เขตพระนครราชคฤห์ นี้ ได้เห็นภิกษุเปรต ลอยไปในอากาศ สังฆาฏิ บาตร ประคอง และร่างกายของภิกษุเปรตนั้น ถูกไฟติดลุกโชน เปรตนั้น ร้องครวญคราง

ครั้งนั้น พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสกับภิกษุทั้งหลายว่า ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุเปรตนั้น เคยเป็นภิกษุผู้ลามกในศาสนาของพระกัสสปสัมมาสัมพุทธเจ้า

นอกจากนั้น ข้อความในปรมัตถโชติกา อรรถกถาขุททกนิกาย สุตตนิบาต ธรรมจริยสูตร ยังแสดงถึงความเป็นจริงของภิกษุผู้ประพฤติไม่เหมาะสมไม่ควร ไม่มีคุณธรรม ว่า เป็นภิกษุลามก (คือ ชั่ว ต่ำทราม) เป็นปาปภิกษุ เปรียบประดุจข้าวลีบ ดังนี้

“เหมือนอย่างว่า ข้าวลีบทั้งหลาย แม้ปราศจากข้าวสารในภายใน แต่ก็ปรากฏเหมือนข้าวเปลือก เพราะมีเกลือบอยู่ข้างนอก ฉันทิ ปาปภิกษุทั้งหลาย ก็ฉันทิ แม้เว้นจากคุณสมบัติมีศีล เป็นต้น ในภายใน แต่ก็ปรากฏเหมือนกับภิกษุ ด้วยบริขารมีผ้ากาสาละ เป็นต้น ในภายนอก”

เป็นที่น่าพิจารณาว่า ถ้าก่อนบวชก็ไม่ได้ฟังพระธรรม ไม่เข้าใจอะไรเลย รู้ใหม่ว่าบวชเพราะอะไร คำตอบ คือ บวชเพราะไม่รู้ เต็มไปด้วยความไม่รู้ เพราะฉะนั้น ก็เป็นผู้ถูกกิเลสครอบงำและเมื่อบวชแล้วก็ไม่ศึกษาพระธรรม ไม่ประพฤติตามพระวินัยด้วย นั้น ย่อมไม่ใช่ภิกษุในพระธรรมวินัย พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสเรียกว่า เป็นมหาโจร เพราะเหตุว่า ถ้าเป็นคนธรรมดา ปล้นชิงเอาของของบุคคลอื่นมา ใคร ๆ ก็เห็นพฤติกรรมนั้นว่า เป็นโจร แต่นี้เป็นผู้ที่รับสิ่งของซึ่งเขาถวายให้กับผู้สมควร คือ ผู้ที่มีชีวิตที่ศึกษาพระธรรมวินัย ขัดเกลากิเลส แต่ภิกษุผู้รับ ไม่มีความประพฤติที่งดงามอย่างนั้นเลย เพราะฉะนั้น ก็เหมือนกับลักขโมยเอาของที่เขาให้คนอื่น คือ ผู้ที่มีคุณอย่างนั้นมาเป็นของตนซึ่งไม่มีคุณอย่างนั้นเลย และการบริโภคน้ำที่ชาวบ้านถวายด้วยศรัทธาของภิกษุผู้ทุศีล นั้น การบริโภคน้ำที่สกปรกยิ่งดีกว่า เพราะเหตุว่าการบริโภคน้ำที่สกปรกทำให้เกิดความเดือดร้อนเป็นทุกข์เฉพาะในชาตินี้ชาติเดียว แต่การเป็นภิกษุผู้ทุศีลรับสิ่งของที่ผู้อื่นถวายด้วยศรัทธา เป็นเหตุให้เกิดในอบายภูมิ ได้รับความทุกข์ความเดือดร้อนมากมายนานแสนนาน ตามข้อความในปรมัตถทีปนี อรรถกถา ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ อปายสูตร ดังนี้

“ภิกษุทุศีล คือ ไม่มีศีล ไม่สำรวมด้วยกายเป็นต้น ปฏิญาณว่าเราเป็นสมณะ รับก้อนข้าวที่ชาวแวนแคว้นให้ด้วยศรัทธาบริโภคน้ำ ก้อนเหล็กร้อน มีแสงไฟ อันภิกษุผู้ทุศีลบริโภคน้ำยังประเสริฐกว่า คือ ดีกว่าการที่คนทุศีลบริโภคน้ำที่ชาวแวนแคว้นให้ด้วยศรัทธา นั้น

ถามว่า เพราะเหตุไร

ตอบว่า เพราะการบริโภคน้ำที่สกปรกเป็นเหตุ เขาก็พึงไหม้ในอรรถาเดียวเท่านั้น ส่วนภิกษุผู้ทุศีลบริโภคน้ำที่เขาให้ด้วยศรัทธา เขาพึงไปเกิดในนรกหลายร้อยชาติ”

ในพระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย ทิกนิบาต คัทรภสูตร มีข้อความที่แสดงว่า ภิกษุบางรูป เมื่อบวชเป็นภิกษุแล้ว แต่ไม่ได้ศึกษาพระธรรมวินัย ไม่ประพฤติตามพระธรรมวินัย ล่วงละเมิดพระวินัยที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ ไม่จริงใจต่อการที่จะขัดเกลากิเลสของตนเอง ย่อมไม่ใช่ภิกษุในพระธรรมวินัย แม้ว่าจะเดินตามหลังภิกษุรูปอื่นๆ แล้วบอกว่าตนเองเป็นภิกษุก็ตาม เปรียบเหมือนกับลาที่เดินตามหลังฝูงโค ปากก็ร้องว่า เราเป็นโค เราเป็นโค แต่แท้ที่จริงแล้ว ไม่ใช่โค เพราะสี เสียง และรอยเท้า ไม่เหมือนอย่างโค แต่เป็นลานั้นเอง ดังนี้

“ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ลาเดินตามฝูงโคไป แม้จะร้องว่า เรา เป็นโค เรา เป็นโค แต่สีของมันไม่เหมือนโค เสียงก็ไม่เหมือน รอยเท้าก็ไม่เหมือน มันได้แต่เดินตามฝูงโค ร้องไปว่า เรา เป็นโค เรา เป็นโค เท่านั้น ฉันทูกร ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุบางรูป ในพระธรรมวินัยนี้ เดินตามหมู่ภิกษุ แม้ประกาศไปว่า เรา เป็นภิกษุ เรา เป็นภิกษุ แต่ฉันทะในการสมาทานอริสัจสี่ศึกษา อริจิตตศึกษา และอภิญญาศึกษา ของภิกษุรูปนั้น ไม่มี เหมือนภิกษุอื่นๆ ภิกษุนั้น ก็ได้แต่เดินตามหมู่ภิกษุประกาศไปว่า เรา เป็นภิกษุ เรา เป็นภิกษุ เท่านั้น ฉันทันนั้นเหมือนกัน”

เพราะได้อาศัยพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เกิดปัญญา ความเข้าใจถูกเห็นถูก ก็สามารถที่จะเข้าใจได้ว่า ภิกษุคือใครตรงตามความเป็นจริง สำหรับในฐานะที่เป็นคฤหัสถ์ เมื่อได้เข้าใจอย่างถูกต้องแล้วว่า ภิกษุคือใคร ก็จะได้ไม่ส่งเสริมสนับสนุนภิกษุอลัชชีผู้ไม่มีความละอาย และเมื่อได้เข้าใจอย่างถูกต้อง ก็ไม่เห็นด้วยกับความประพฤติที่ผิดพระวินัยของภิกษุ หรือพฤติกรรมที่ทำลายพระธรรมวินัยที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ดีแล้ว แต่จะมีความจริงใจ อาจหาญที่จะทำในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่ทำในสิ่งที่ผิด กล้าที่จะเปิดเผยความจริงตรงตามพระธรรมวินัยที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ทรงแสดง เพื่อความเข้าใจถูกของผู้อื่น ด้วยความเป็นมิตร หวังดี เพื่อความดำรงมั่นแห่งพระธรรมวินัยอันบริสุทธิ์ยิ่งต่อไป จึงเป็นเครื่องเตือนที่ดีว่าแต่ละคนควรอบรมเจริญปัญญาในเพศใด แม้ไม่ได้สละอาคารบ้านเรือนบวชเป็นภิกษุก็สามารถอบรมเจริญปัญญา สะสมความดีในเพศคฤหัสถ์ได้ เนื่องจากว่าไม่มีใครบังคับว่าจะต้องบวชเป็นภิกษุเพราะเป็นอริยาศัยของแต่ละบุคคล ข้อที่น่าพิจารณา คือ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้บวช แต่เป็นคฤหัสถ์ผู้ดำรงอยู่ในธรรมอันดีงาม ไม่ประมาทในการเจริญกุศลทุกประการ และมีโอกาสศึกษาพระธรรม ฟังพระธรรม อบรมเจริญปัญญา สะสมความเข้าใจถูกเห็นถูกไปที่ละเล็กทีละน้อยด้วย กล่าวได้ว่าชีวิตย่อมไม่เปล่าประโยชน์ ถ้าเป็นอย่างนี้ได้ก็ย่อมจะดีกว่าบวชไปแล้วเป็นภิกษุที่ไม่ดี ไม่มีความรู้ความเข้าใจพระธรรมวินัย ไม่ได้ขัดเกลากิเลส เพราะเหตุว่า เป็นคฤหัสถ์ก็สามารถฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมประพฤติตามพระธรรมตามควรแก่เพศของตน สะสมความดีและปัญญาเป็นที่พึงต่อไปในภายหน้าได้ นี่คือ สิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง

คฤหัสถ์จะทะนุบำรุงภิกษุอย่างไร

สิ่งที่เหมาะสมแก่เพศบรรพชิต ได้แก่ ปัจจัย ๔ คือ จีวรเครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย และ ยารักษาโรค ไม่ใช่เงินทอง คฤหัสถ์ที่เป็นพระอริยสาวกในสมัยครั้งพุทธกาล เช่น ท่านอนาถบิณฑิกเศรษฐี นางวิสาขา มหาอุบาสิกา หมอชีวกโกมารภัจจ์ เป็นต้น เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนอย่างยิ่งในการทะนุบำรุงดูแลภิกษุทั้งหลายรวมถึงพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วย ด้วยการถวายสิ่งที่เหมาะสมแก่เพศบรรพชิตเท่านั้น หากคฤหัสถ์ประสงค์จะทะนุบำรุงพระภิกษุ ก็สามารถถวายสิ่งที่เหมาะสมแก่ภิกษุได้ แต่ถ้าหากไม่สะดวกที่จะถวายโดยตรง จะมอบหมายให้ผู้อื่นดำเนินการแทน หรือ แม้แต่มอบเงินไว้กับ

ไวยาวัจกรหรือกบปียการก (คฤหัสถ์ผู้กระทำในสิ่งที่เหมาะสม) เพื่อให้ไวยาวัจกรหรือกบปียการก นำเงินไปซื้อหรือแลกเปลี่ยนเป็นวัตถุสิ่งของที่เหมาะสมแก่ภิกษุแล้วนำมาถวายแก่ภิกษุก็ย่อมได้ แต่ไม่ใช่ว่าจะนำเงินไปถวายแก่ภิกษุ เพราะภิกษุรับเงินทองไม่ได้โดยประการทั้งปวง แต่ภิกษุยินดีสิ่งของที่เหมาะสมอันเกิดจากเงินทองนั้นได้ตามความเป็นจริง ตามข้อความในพระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ ดังนี้

“ดูกร ภิกษุทั้งหลาย มียอยู่ พวกมนุษย์ที่มีศรัทธาเลื่อมใส มนุษย์เหล่านั้น ย่อมมอบเงินและทองไว้ในมือแห่งกบปียการกทั้งหลาย สั่งว่า พวกท่านจงจัดของที่ควรถวายแก่พระผู้เป็นเจ้า ด้วยเงินและทองนี้ ดูกร ภิกษุทั้งหลาย เรานุญาตให้ยินดีสิ่งของซึ่งเป็นกบปียะ (สมควร) จากเงินและทองนั้น ดูกร ภิกษุทั้งหลาย แต่เราหากกล่าวไม่เลยว่ ภิกษุพึงยินดีพึงแสวงหาทองและเงิน โดยปริยายไร ๆ”

ไวยาวัจกร คือ ผู้ชวนขายทำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์แก่ภิกษุทั้งหลาย หรือเรียกว่ากบปียการก ก็ได้ ไวยาวัจกรเป็นคฤหัสถ์ ผู้เห็นประโยชน์ในการอำนวยความสะดวกแก่ภิกษุ เป็นผู้เสียสละที่จะทำประโยชน์ทำในสิ่งที่เหมาะสมแก่ภิกษุ และที่สำคัญจะต้องเป็นผู้ที่เข้าใจพระธรรมวินัยด้วย ไวยาวัจกร อาจจะเป็นบุคคลที่ผู้อื่นมอบหมายให้ทำหน้าที่นี้ หรือ อาจจะเป็นผู้ที่เคยเป็นเพื่อนของภิกษุมาก่อน เป็นต้น ที่มุ่งจะทำประโยชน์สำหรับภิกษุและทำอย่างถูกต้องตามพระธรรมวินัย เมื่อคฤหัสถ์ผู้จะถวายสิ่งใดถามถึงไวยาวัจกร หากไวยาวัจกรอยู่ตรงนั้น ภิกษุก็สามารถแสดงต่อคฤหัสถ์นั้นได้ว่าผู้นี้เป็นไวยาวัจกรของภิกษุทั้งหลาย แต่ถ้าไวยาวัจกร ไม่ได้อยู่ตรงนั้น หากคฤหัสถ์ถามหาไวยาวัจกร ภิกษุก็สามารถบอกได้ว่าไวยาวัจกรอยู่ ณ ที่ใด ไวยาวัจกรหรือกบปียการก เป็นผู้มิจิตตงามที่ทำประโยชน์เกื้อกูลแก่ภิกษุทั้งหลาย

เงินทองไม่ควรแก่ภิกษุโดยประการทั้งปวง ภิกษุจะรับเองก็ไม่ได้ ให้ผู้อื่นรับแทนก็ไม่ได้ ยินดีเงินทองที่เขาเก็บไว้ให้ก็ไม่ได้ รับเพื่อผู้อื่นก็ไม่ได้ รับเพื่อส่วนรวมก็ไม่ได้ หากมีคฤหัสถ์ถวายเงิน ภิกษุต้องปฏิเสธโดยตลอด เพราะว่า ภิกษุในธรรมวินัย ไม่รับและไม่ยินดีในเงินและทอง จะปฏิเสธด้วยวาจา โดยกล่าวว่าภิกษุรับเงินทองไม่ได้ หรือ ปฏิเสธด้วยกาย แสดงอาการยกมือปฏิเสธ เป็นต้น ก็ย่อมได้ แต่ไม่ใช่บอกว่าให้เอาไปฝากไว้กับ ไวยาวัจกร เพราะเหตุว่า จะบอกให้คนอื่นรับไว้ให้ ก็ไม่ได้ หรือแม้แต่รับ แล้วบอกว่าตนเองไม่ยินดีแล้วให้ผู้อื่นไป ก็ไม่ได้ เพราะผิดพระวินัยตั้งแต่แรกที่ได้รับแล้ว เพราะถ้าไม่ยินดีจะรับทำไม

คฤหัสถ์ผู้ฉลาดในพระธรรมวินัยจะไม่ถวายเงินทองแก่ภิกษุ แต่จะถวายเฉพาะสิ่งที่สมควร เท่านั้น หรือ ถ้าประสงค์ที่จะทำในสิ่งที่ถูกต้อง โดยไม่ทำให้ภิกษุผิดพระวินัย ก็สามารถถามหาไวยาวัจกรแล้วมอบเงินไว้กับ ไวยาวัจกร แล้วค่อยไปกราบเรียนแจ้งให้ภิกษุได้ทราบหากพระคุณเจ้า ประสงค์สิ่งใดที่เหมาะสมแก่สมณะ ก็ขอให้เรียกเอาสิ่งนั้นจากไวยาวัจกร ไวยาวัจกรจะเป็นผู้จัดหาสิ่งที่สมควรมาถวาย เช่น จีวร อาหาร เป็นต้น อย่างนี้ก็ย่อมจะกระทำได้ หรือ มอบหมายให้ไวยาวัจกรจัดหาสิ่งที่สมควร ถวายแก่ภิกษุได้เลย ภิกษุสามารถยินดีในสิ่งที่สมควรจากเงินทองนั้นได้ ไม่ผิดพระวินัย แต่ถ้าที่ใดไม่มีไวยาวัจกร ก็คือ ไม่มี คฤหัสถ์ก็สามารถทำในสิ่งที่ถูกต้องเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยที่ไม่ถวายเงินแก่ภิกษุ

แม้แต่การที่คฤหัสถ์มีความประสงค์จะสร้างเสนาสนะ ที่พักอาศัย ถวายแก่ภิกษุ เป็นต้น ก็ไม่ใช่จะนำไปถวายแก่ภิกษุ แต่คฤหัสถ์ผู้ฉลาด มอบเงินไว้กับพวกช่างทั้งหลาย แล้วช่างทั้งหลายนั้นเองจะเป็นผู้ดำเนินการ หรือตนเองเป็นผู้ดำเนินการเอง โดยที่ไม่ได้ถวายเงินแก่ภิกษุ อย่างนี้เป็นการกระทำที่ถูกต้องเป็นไปตามพระธรรมวินัย ไม่เป็นเหตุให้ภิกษุล่วงละเมิด

พระวินัยเลยแม้แต่เล็กน้อย ตามข้อความในสมันตปาสาทิกา อรรถกถา พระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ ดังนี้

“ถ้าใคร ๆ นำเอาทองและเงินมากล่าวว่า ข้าพเจ้าถวายทองและเงินนี้แก่สงฆ์ ท่านทั้งหลาย จงสร้างอาราม วิหาร เจดีย์ หรือหอฉัน เป็นต้น อย่างใดอย่างหนึ่งก็ตาม ภิกษุจะรับทองและเงินแบบนี้ไม่ควร ในมหาปัจฉริ ท่านกล่าวไว้ว่า ด้วยว่า เป็นทุกกฎ แก่ภิกษุรูปใดรูปหนึ่งผู้รับเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่น ก็ถ้าเมื่อภิกษุปฏิเสธว่า ภิกษุทั้งหลายจะรับทองและเงินนี้ ไม่สมควร เขากล่าวว่า ทองและเงินจักอยู่ในมือของพวกเขาช่างไม้หรือพวกกรรมกร ท่านทั้งหลายจงรับทราบการงานที่เขาทำดีและไม่ดีอย่างเดียว ดังนี้แล้ว มอบไว้ในมือพวกเขาช่างไม้หรือพวกกรรมกรเหล่านั้น จึงหลีกไป อย่างนี้ก็ควร ถ้าแม้เขากล่าวว่า ทองและเงินจักอยู่ในมือของพวกเขาคนของตนเอง หรือว่า จักอยู่ในมือของตนเอง ท่านพึงส่งข่าวไปเพื่อประโยชน์แก่บุคคลผู้ที่ผมจะต้องให้ทองและเงินแก่เขาอย่างเดียว แม้อย่างนี้ ก็ควร”

อีกตัวอย่างหนึ่งในพระสูตรตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ โขกขมุขสูตร มีข้อความที่แสดงว่า เมื่อโฆฏมุขพราหมณ์ได้ฟังคำจริงที่พระอุเทนได้กล่าวแล้ว เกิดเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง ได้กล่าวกับพระอุเทนว่าพระเจ้าอังคราชโปรดพระราชทานกหาปณะ ๕๐๐ เป็นเบี้ยเลี้ยงประจำ จะขอถวายส่วนหนึ่งจากเบี้ยเลี้ยงประจำแก่พระอุเทน พระอุเทนได้กล่าวว่า “การรับทองและเงิน ไม่สมควรแก่อาตมาทั้งหลาย” โฆฏมุขพราหมณ์พอได้ฟังแล้ว ก็กล่าวว่า “ถ้าทองและเงินนั้น ไม่สมควร ข้าพเจ้าจะให้สร้างวิหารถวายท่านพระอุเทน” พระอุเทนได้กล่าวว่า “ถ้าท่านปรารถนาจะให้สร้างวิหารถวายอาตมา ก็ขอให้สร้างโรงเลี้ยงถวายแก่สงฆ์ในเมืองปาตลีบุตรเถิด” เมื่อได้ฟังดังนี้ โฆฏมุขพราหมณ์จึงให้สร้างโรงเลี้ยงถวายแก่สงฆ์ในเมืองปาตลีบุตร ด้วยเบี้ยเลี้ยงประจำส่วนนี้ด้วย ด้วยเบี้ยเลี้ยง

ประจำส่วนอื่นด้วย

นี่ก็เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนที่แสดงถึงความเป็นภิกษุในธรรมวินัยที่ไม่รับและไม่ยินดีในเงินและทอง พร้อมทั้งสามารถกล่าวอธิบายให้ผู้อื่นได้เข้าใจอย่างถูกต้อง และคฤหัสถ์ที่เข้าใจแล้ว ก็ไม่ถวายเงินแก่ภิกษุ เมื่อคฤหัสถ์ประสงค์จะทำสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ภิกษุในพระพุทธศาสนา ก็ดำเนินการโดยคฤหัสถ์ โดยไม่ถวายเงินแก่ภิกษุ เพราะภิกษุจะรับเงินทองจัดการเรื่องเงินทองไม่ได้โดยประการทั้งปวง เรื่องเงินทองเป็นเรื่องที่ดำเนินการโดยคฤหัสถ์เท่านั้น

ภิกษุทุกรูปตามพระธรรมวินัย ไม่มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเงินทองใดๆ ทั้งสิ้น ภาระหรือกิจธุระของท่านก็คือศึกษาพระธรรมวินัยและขัดเกลากิเลสในเพศของบรรพชิต เป็นผู้ที่ยินดีในการเข้าใจพระธรรม สละชีวิตเพื่อศึกษาพระธรรมและขัดเกลากิเลสซึ่งต่างจากเพศคฤหัสถ์โดยภิกษุต้องประพฤติปฏิบัติตามพระวินัยทุกข้อจึงจะเป็นการเคารพและจริงใจต่อการที่สละเพศคฤหัสถ์สู่เพศบรรพชิต

ถวายเงินแก่ภิกษุเท่ากับพลักภิกษุลงอบายภูมิ

ถ้าไม่ได้ศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ไม่มีทางที่จะเข้าใจอย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริงได้ ความไม่รู้มีมากเพราะสะสมมานานและยาวนานในสังสารวัฏฏ์ ถ้าไม่ได้ฟังพระธรรมก็จะยิ่งสะสมพอกพูน ความไม่รู้เพิ่มมากยิ่งขึ้น ไม่รู้ว่าอะไรถูก อะไรผิด เมื่อไม่รู้อย่างนี้ ก็ทำในสิ่งที่ผิด ยิ่งถ้าเป็นภิกษุที่ประพฤติดิตพระวินัย ล่วงละเมิดสิกขาบทต่างๆ เห็นผิดคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง ไม่มีความเคารพยำเกรงในพระธรรมวินัย ทำทางให้ตนเองไปเกิดในอบายภูมิ ก็เป็นอันตรายอย่างยิ่ง คฤหัสถ์ที่ไม่เข้าใจ

พระธรรมก็ทำในสิ่งที่ผิด ทำอกุศลกรรมประการต่าง ๆ อันเนื่องมาจากความไม่รู้และกระทำให้สิ่งที่เป็เหตุให้ภิกษุต้องอาบัติ จึงเป็นประหนึ่งผลภิกษุให้เกิดในอบายภูมิ เช่น กรณีคฤหัสถ์ถวายเงินแก่ภิกษุ ผู้ไม่รู้ ก็ดูเหมือนว่าคฤหัสถ์จะเป็นผู้ที่หวังดีให้ความสะดวกสบายแก่ภิกษุ แต่ความเป็นจริงแล้ว ไม่ได้หวังดี ไม่ได้ให้ความสะดวกสบายแก่ภิกษุเลย แต่เป็นการสร้างความเดือดร้อนให้กับภิกษุ ทำให้ภิกษุลำบาก เพราะเหตุว่าเป็นการทำให้ภิกษุล่วงละเมิดพระวินัย เป็นผู้มัวบัตติติดตัว เมื่อภิกษุ ไม่เห็นโทษ ไม่กระทำความให้ถูกต้องด้วยการปลงอาบัติที่จะสำรวมระวังไม่กระทำอย่างนั้นอีก หากมรณภาพไปในขณะที่เป็นภิกษุ ก็ต้องเกิดในอบายภูมิต่างนั้น เพราะความเป็นสมณะถำรักษาไม่ดี มีแต่จะฉุดคร่ำไปสู่อบายภูมิ มีนรก เป็นต้น เท่านั้น ตามข้อความในพระสูตรตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สคาถวรรค ตายนสูตร ดังนี้

“หย้าคาอันบุคคลจับไม่ดี ย่อมบาดมือนั่นเอง ฉันทิ ความเป็นสมณะ อันบุคคลปฏิบัติไม่ดี ย่อมฉุดเข้าไปในนรก ฉันทัน”

ถ้าไม่สามารถเป็นภิกษุในพระธรรมวินัย ก็ลาสิกขาได้

เพศบรรพชิตเป็นเพศที่ขัดเกลากิเลสอย่างยิ่ง เมื่อภิกษุใดไม่สามารถดำรงอยู่ในเพศบรรพชิตได้ ก็สามารถลาสิกขา คือ สึกได้ทันที เมื่อใดก็ได้ โดยบอกใครก็ได้ที่รู้เนื้อความว่าตนเองจะเป็นคฤหัสถ์ ดังนั้น เมื่อได้ลาสิกขามาเป็นคฤหัสถ์แล้ว ก็สามารถเป็นคนดีในเพศคฤหัสถ์อบรมเจริญปัญญาในเพศคฤหัสถ์ได้ เหมือนอย่างกรณีที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงอัคคิขันโธปมสูตร ที่ทรงอนุเคราะห์เกื้อกูลทั้งภิกษุผู้มีศีลที่บริสุทธิ์ ทั้งภิกษุผู้ต้องอาบัติหนัก คือ ปาราชิกขาดจากความเป็นภิกษุ ทั้งภิกษุที่ล่วงละเมิดสิกขาบทที่ไม่ถึงกับเป็นโทษหนัก โดยที่ภิกษุที่มีศีลที่บริสุทธิ์ได้รู้แจ้งธรรมถึงความเป็นพระอรหันต์

ภิกษุที่ปาราชิกก็กระอักเลือดแล้วสละเพศภิกษุไป ส่วนภิกษุที่ล่วงละเมิดสิกขาบทที่ไม่ถึงกับเป็นโทษหนัก เห็นว่าตนเองไม่ได้ขัดเกลากิเลสเลย ไม่สมควรอยู่ในเพศที่สูงยิ่งนี้อีกต่อไป ก็ลาสิกขาไปเป็นคฤหัสถ์ ยังสามารถทำประโยชน์ในฐานะของความเป็นคฤหัสถ์ได้ ตามข้อความในมโนรธปุรณี อรรถกถา อังคุตตรนิกาย เอกนิบาต ดังนี้

“ฝ่ายภิกษุนอกนี้ ถ้าไม่พึงได้ฟังพระธรรมเทศนากัณฐนีไซ้รู้ เมื่อกาลล่วงไป ๆ ก็จะต้องอาบัติสังฆาติเสสบ้าง ปาราชิกบ้าง ครั้นได้ฟังพระธรรมเทศนากัณฐนีแล้ว คิดว่า พระพุทธศาสนา ข้างขัดเกลาจริงหนอ พวกเราไม่สามารถจะบำเพ็ญข้อปฏิบัตินี้ตลอดชีวิตได้ จำเราจักลาสิกขาบำเพ็ญอุบาสกธรรม จักพ้นจากทุกข์ได้ ดังนี้แล้ว จึงพากันสึกไปเป็นคฤหัสถ์ชนเหล่านั้น ตั้งอยู่ในสภาวะ ๓ รักษาศีล ๕ บำเพ็ญอุบาสกธรรม บางพวกเป็นพระโสดาบัน บางพวกเป็นพระสกทาคามี บางพวกเป็นพระอนาคามี บางพวกบังเกิดในเทวโลก พระธรรมเทศนาได้มีผลแม้แก่ภิกษุเหล่านั้นด้วยอาการอย่างนี้ อนึ่ง หมู่เทพได้ฟังพระธรรมเทศนากัณฐนีแล้ว ได้เที่ยวไปบอกแก่ภิกษุทั้งหลายผู้ไม่ได้ฟังทุกรูปทีเดียว ภิกษุทั้งหลายฟังแล้ว คิดว่า ท่านผู้เจริญ การประพาสพิภพจรยให้บริสุทธิ์ บริบูรณ์ตลอดชีวิตในพระพุทธศาสนาทำได้ยาก ภิกษุ ๑๐ รูปบ้าง ๒๐ รูปบ้าง ๖๐ รูปบ้าง ๑๐๐ รูปบ้าง บอกลาสิกขาเป็นคฤหัสถ์ไปทันที”

ในพระสูตรตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย สัตตกนิบาต อัคคิขันโธปมสูตร มีเนื้อความโดยสรุปได้ว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงพระธรรมด้วยข้ออุปมา ๗ ประการ มีข้ออุปมาด้วยการกอดกองไฟใหญ่ เป็นต้น ซึ่งเปรียบเทียบกับความเป็นภิกษุผู้ทุศีล ดังนี้

ภิกษุทุศีลเข้าไปกอดสตรี กับ การเข้าไปกอดกองไฟใหญ่

ภิกษุทุศีลยินดีการกราบไหว้ กับ การถูกใช้เชือกหนังชักอุที่แขง
ทั้งสองบาดผิวหนังไปจนถึงเยื่อในกระดูก

ภิกษุทุศีลยินดีการกระทำอัญชลี กับ การถูกหอกที่ชโลมด้วยน้ำมัน
ทิ่มแทงที่กลางอก

ภิกษุทุศีลใช้จีวรที่เขาถวายด้วยศรัทธา กับ การถูกใช้แผ่นเหล็กร้อน
มีไฟลุกโชนนابกาย

ภิกษุทุศีลฉันอาหารบิณฑบาตที่เขาถวายด้วยศรัทธา กับ การถูกใช้
ขอเหล็กร้อนมีไฟลุกโชนจ้ำงปากแล้วใส่ก้อนเหล็กร้อนเข้าไปให้ไหม้ลำคอ
ลงไปจนถึงลำไส้ แล้วออกทางทวารเบื้องต่ำ

ภิกษุทุศีลใช้สอยเตียงตั้งที่เขาถวายด้วยศรัทธา กับ การถูกคน
ผู้มีกำลังจับที่ศีรษะและคอให้นั่งทับเตียงหรือตั้งเหล็กร้อนที่มีไฟลุกโชน

ภิกษุทุศีลใช้สอยวิหารที่เขาถวายด้วยศรัทธา กับ การที่ถูกคน
ผู้มีกำลังจับทำให้ศีรษะห้อยลงแล้วโยนลงไปในหม้อเหล็กร้อนมีไฟลุกโชน

พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงให้เห็นว่า อุปมาทั้ง ๗ ประการ
ยังดีกว่าความเป็นภิกษุทุศีล แม้จะได้รับความเจ็บปวดก็เพียงชาตินี้ชาติเดียว
แต่ความเป็นภิกษุทุศีลทำให้ตนเองต้องไปเกิดในอบายภูมิ จึงควรทำกิจ
ที่ควรทำในฐานะที่ได้บวชแล้วด้วยความไม่ประมาทให้สมกับที่ได้ใช้สอย
ปัจจัย ๔ ที่ภุคส์ถถวายด้วยศรัทธา พระธรรมเทศนา คือ อคฺคิชนโรปมสูตรนี้
เป็นประโยชน์เกื้อกูลแก่ภิกษุทั้งหลายดังที่ได้กล่าวมาในตอนต้น

สามารถเพิกถอนสิกขาบทเพื่อให้ภิกษุรับเงินทองได้หรือไม่

ใครจะกล้าเพิกถอนสิกขาบท สิกขาบทที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้ไม่เป็นประโยชน์ตรงไหน ไม่ได้เป็นไปเพื่อขัดเกลากิเลสตรงไหน เพราะทุกสิกขาบทเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูลโดยตลอด แม้พระอรหันตเถระทั้งหลายในคราวกระทำสังคายนาพระธรรมวินัยครั้งที่ ๑ ก็มีความเห็นร่วมกันว่า จักไม่ถอนพระบัญญัติและจักไม่บัญญัติสิ่งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ได้ทรงบัญญัติ ตามข้อความในพระวินัยปิฎก จุลวรรค ดังนี้

ครั้งนั้น ท่านพระมหากัสสปะ ประกาศให้สงฆ์ทราบด้วยญัตติ ทุติกรรมวาจา ว่าดังนี้

ท่านทั้งหลาย ขอสงฆ์ จงฟังข้าพเจ้า สิกขาบทของพวกเราที่ปรากฏแก่คฤหัสถ์มีอยู่ แม้พวกคฤหัสถ์ ก็รู้ว่า สิ่งนี้ควรแก่สมณะเชื้อสายพระศากยบุตร สิ่งนี้ ไม่ควร ถ้าพวกเราจักถอนสิกขาบทเล็กน้อยเสีย จักมีผู้กล่าวว่า พระสมณโคดม บัญญัติสิกขาบท แก่สาวกทั้งหลายเป็นการชั่วคราว พระศาสดา ของพระสมณะเหล่านั้นยังดำรงอยู่ トラบใด สาวกเหล่านั้นก็ยังศึกษาในสิกขาบททั้งหลายอยู่ตราบนั้น เพราะเหตุที่พระศาสดาของสมณะเหล่านั้นปรินิพพานแล้ว พระสมณะเหล่านั้น จึงไม่ศึกษาในสิกขาบทในบัดนี้ ถ้าความพรั่งพร้อมของสงฆ์ถึงที่แล้ว สงฆ์ ไม่พึงบัญญัติสิ่งที่ไม่ทรงบัญญัติ ไม่พึงถอนพระบัญญัติที่ทรงบัญญัติไว้แล้ว พึงสมาทานประพฤติในสิกขาบททั้งหลายตามที่ทรงบัญญัติแล้ว

ข้อความดังกล่าวในคราวกระทำสังคายนาพระธรรมวินัยครั้งที่ ๑ ก็แสดงให้เห็นถึงการที่พระอรหันตเถระทั้งหลาย มีพระมหากัสสปเถระ เป็นต้น มีความเคารพอย่างยิ่งต่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แม้ว่าพระองค์จะทรงอนุญาตให้ถอนสิกขาบทเล็กน้อย แต่พระอรหันตเถระทั้งหลายท่านก็มีความเคารพ

ในสิกขาบททุกสิกขาบทที่พระองค์ได้ทรงบัญญัติแล้ว โดยพระองค์ทรงเป็นผู้บัญญัติพระวินัยเพียงผู้เดียว ไม่มีผู้อื่นสามารถบัญญัติพระวินัยได้ เพราะฉะนั้น พระอรหันตเถระทั้งหลายก็ไม่ถอนพระบัญญัติที่ทรงบัญญัติแล้วและไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่ทรงบัญญัติ ดังนั้น ถ้าหากว่าจะมีบุคคลใดที่มีความเห็นว่าพระวินัยควรปรับให้เป็นไปตามยุคสมัย ควรมีการอนุโลมในบางเรื่อง อย่างเช่น ภิกษุ ควรรับเงินรับทองได้ เป็นต้น ก็ควรจะได้รับการถึงเหตุการณ์ที่พระอรหันตเถระทั้งหลายในคราวกระทำการสังคายนาพระธรรมวินัยครั้งที่ ๑ ที่มีความเห็นร่วมกันว่าจะไม่ถอนพระบัญญัติที่ทรงบัญญัติแล้ว และจะไม่บัญญัติสิ่งที่ไม่ทรงบัญญัติ แต่จะสมานทานศึกษาประพฤติดตามสิกขาบทที่ได้ทรงบัญญัติไว้แล้ว กล่าวคือ ไม่กระทำในสิ่งที่ผิด และประพฤตินสิ่งที่ถูกต้องที่สามารถกระทำได้นั้น

ตามความเป็นจริงแล้ว ถ้านับถือพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นที่พึ่ง เป็นพระบรมศาสดา คำของพระองค์เปลี่ยนไม่ได้เลย และคำของพระองค์ ก็คือทั้งพระธรรมและพระวินัย ไม่ใช่เฉพาะพระธรรมเท่านั้น ทุกคำของพระองค์ที่ตรัสด้วยพระมหากรุณาตามที่ทรงบัญญัติเป็นพระวินัยแก่ภิกษุ ไม่ใช่ไปทรมานภิกษุ ไม่ใช่ไปทำให้ภิกษุเดือดร้อน พระองค์ไม่ได้ทรงหวังร้ายต่อใครทั้งสิ้น เป็นไปไม่ได้เลยที่จะทำให้ใครลำบาก แต่ทั้งหมดเพื่อให้ภิกษุทั้งหลายได้อยู่สบายในเพศของผู้ที่สงบระงับจากกิเลส เพราะว่าจุดประสงค์ของการบวชเป็นภิกษุ เพื่อขัดเกลากิเลส ไม่ใช่เพื่อเพิ่มกิเลส

เมื่อภิกษุไม่รับเงินทองแล้วจะอยู่ได้อย่างไร

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงรับเงินรับทองหรือเปล่า แล้วพระองค์ทรงมีพระชนมอยู่ได้อย่างไร ภิกษุซึ่งบวชตามพระธรรมวินัย รับเงินรับทองหรือเปล่า พระสารีบุตร พระมหาโมคคัลลานะ พระอัสสชิ พระปุนณณมันตานีบุตร

พระอานนท์ ภิกษุทั้งหลายในครั้งพุทธกาล รับเงินรับทองหรือเปล่า แล้วท่านเหล่านั้นมีชีวิตอยู่ได้อย่างไร นี่คือ สิ่งที่ชาวพุทธควรจะได้ตระหนักเป็นอย่างยิ่ง วิกฤติที่ประพบัติตามพระธรรมวินัยขัดเกลากิเลสก็ย่อมเป็นที่เลื่อมใสเป็นที่เคารพสักการะของคฤหัสถ์อยู่แล้ว คฤหัสถ์ย่อมพร้อมที่จะทะนุบำรุงด้วยปัจจัย ๔ มีอาหาร เป็นต้นอยู่แล้ว แต่นี้ก็เพียงพอสำหรับชีวิตที่จะดำรงอยู่ได้อย่างเบาสบาย ไม่เดือดร้อน เพื่อศึกษาพระธรรมอบรมเจริญปัญญาขัดเกลากิเลสของตนเองต่อไป เพราะเหตุว่าไม่ว่าจะเป็นยุคใดสมัยใด การรับเงินทองของภิกษุ ย่อมเป็นการกระทำที่ไม่สมควร ก่อให้เกิดความไม่สงบ พอกพูนอกุศลหนาแน่นยิ่งขึ้น ดังนั้น ทุกสิกขาบทที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้เป็นความจริง ไม่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย เพื่อป้องกันไม่ให้อกุศลเกิดพอกพูนยิ่งขึ้น เป็นไปเพื่อขัดเกลากิเลสเท่านั้น และทุกสิกขาบทที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้ ก็เพื่อความอยู่ผาสุกของภิกษุทั้งหลาย นั่นเอง ไม่ได้เป็นไปเพื่อเบียดเบียนภิกษุทั้งหลายเลยแม้แต่น้อย แล้วถ้าภิกษุสำนึกอยู่ตลอดเวลาว่าออกบวชเพื่อประพบัติตามพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็จะหมดปัญหาทุกอย่าง เพราะเหตุว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงไม่รับเงินทอง แล้วภิกษุที่ออกบวชตามพระองค์ จะรับเงินทองได้อย่างไร เพราะความเป็นภิกษุในพระธรรมวินัย ไม่ว่าจะบวชนานหรือบวชไม่นาน ไม่ว่าจะอยู่ ณ ที่ใดก็ตาม ล้วนมีพระธรรมวินัยเป็นที่พึ่งด้วยกันทั้งนั้น บุคคลผู้ที่มีความเคารพยิ่งในพระธรรมวินัย ไม่ว่าจะในกาลไหน ก็คือ ผู้ที่ประพบัติตามพระธรรมวินัยที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ดีแล้ว

ธรรมเตือนใจ

“ข้อที่ละทิ้งเงินทองเสียแล้ว กลับมายึดเงินทองนั้นอีก ไม่สมควร แก่ข้าพเจ้า เพราะข้าพเจ้าปรารถนาแต่ความไม่กังวลห่วงใย ผู้ใดละทิ้งเงินทองแล้วกลับมายึดเงินทองนั้นไว้อีก ผู้นั้นจะโง่หัวขึ้นมาได้อย่างไร ในระหว่างบัณฑิตทั้งหลาย เงินและทองไม่มีเพื่อสันติความสงบสำหรับผู้นั้น เงินทองนั้น ก็ไม่สมควรแก่สมณะ เงินทองนั้น ก็มีโทษภัยพิบัติ”

(พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย เถรีคาถา สุมะธาเถรีคาถา)

ธรรมกิติ วินัยกิติ อันใด อันเราแสดงแล้ว ได้บัญญัติไว้แล้ว แก่พวกเธอ
ธรรมและวินัย อันนั้น จักเป็นศาสดาของพวกเธอ โดยกาลล่วงไปแห่งเรา

(พระสูตรตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค มหาปรินิพพานสูตร)

ภิกษุกับการช่วยสังคม

ไครอนุญาตให้เป็นภิกษุ

ส่วนใหญ่ชาวพุทธก็เห็นภิกษุอยู่เสมอ อย่างน้อยในช่วงเช้าก็เห็นภิกษุ ออกบิณฑบาตรรับอาหารจากชาวบ้าน แต่รู้ไหมว่าภิกษุคือใคร ทุกอย่างต้องเป็น ความละเอียดที่จะต้องเข้าใจก่อน ถ้ารู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็จะรู้ได้ว่า ถ้าไม่มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่มีภิกษุแน่นอน เพราะฉะนั้น ภิกษุ จึงเป็นผู้ที่ได้ฟังพระธรรมตั้งแต่ยังเป็นคฤหัสถ์แล้วมีความเข้าใจเห็นประโยชน์อย่างยิ่งที่จะสละเพศคฤหัสถ์ซึ่งสละยากมาก สละหมดทุกอย่างทั้งทรัพย์สินสมบัติ วงศาคณาญาติสิ่งที่เคยรื่นเริงบันเทิงใจทั้งหมด สละความเป็นคฤหัสถ์เพื่ออุทิศชีวิต โดยขออุปสมบทคือขอบวชจากพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพื่อที่จะศึกษาพระธรรม เพื่อขัดเกลากิเลสจนกว่าจะถึงความเป็นพระอรหันต์หมดจดจากกิเลส โดยประการทั้งปวง เพราะฉะนั้น ภิกษุในพระธรรมวินัย จึงเป็นพระสมณ ศากยบุตร เป็นบุตรของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็น พระบิดาซึ่งเป็นผู้ที่ให้กำเนิด สิ่งใดที่พระองค์ตรัสไว้ ผู้ที่เป็นภิกษุต้องประพฤติ ปฏิบัติตามด้วยความเคารพอย่างยิ่ง

ภิกษุทุกรูปทุกยุคทุกสมัย จะมีข้ออ้างประการใด ๆ ที่จะไม่ประพฤติ ตามคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ได้เลย ทุกคำของพระองค์ที่ตรัสแล้ว เปลี่ยนไม่ได้ เพราะฉะนั้น พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงแล้ว ไม่มีใครสามารถที่จะเปลี่ยนได้เลย ด้วยเหตุนี้ ภิกษุก็ต้องเป็นภิกษุไม่ว่า ในครั้งไหนก็ตามก็ต้องอบรมเจริญปัญญาขัดเกลากิเลสตามพระธรรมวินัย

ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ดีแล้ว ดังนั้น ผู้บวชเพื่อศึกษาพระธรรม เพื่อขัดเกลากิเลสและประพฤติดุติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย นั่นคือ ภิกษุในพระธรรมวินัย เพราะฉะนั้น ถ้าไม่ใช่เพราะเหตุนี้ เป็นภิกษุในพระธรรมวินัยหรือไม่ มีความเคารพในพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหรือไม่ มีความตั้งใจที่จะเข้าใจธรรมศึกษาความละเอียดลึกซึ้งเพื่อขัดเกลากิเลสเพื่อเป็นประโยชน์แก่ตัวเองและคนอื่นหรือไม่ นี่ก็แสดงให้เห็นว่า ถ้าชาวพุทธไม่ได้เข้าใจธรรมก็จะไม่รู้ว่าเป็นภิกษุเป็นใคร แต่เมื่อได้ศึกษาพระธรรมวินัยซึ่งเป็นคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว จึงจะสามารถเข้าใจได้ว่า ภิกษุในพระธรรมวินัยต้องบวชเพื่อที่จะศึกษาธรรม เพื่อขัดเกลากิเลสของตนเอง

หน้าที่ของภิกษุในพระธรรมวินัย

ฐานะซึ่งเป็นกิจหน้าที่สำคัญของภิกษุในพระธรรมวินัย มี ๒ อย่าง คือ คณธฐานะ หมายถึง การศึกษาพระธรรมวินัยให้เข้าใจถูกต้อง และ วิปัสสนาฐานะ หมายถึง เมื่อศึกษาแล้วก็ประพฤติดุติปฏิบัติตาม นี่คือ ฐานะ ๒ อย่าง ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของภิกษุในพระธรรมวินัย ตามข้อความในพระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท ดังนี้

“ฐานะนี้ คือ การเรียนนิกายหนึ่ง กัถิ สองนิกาย กัถิ จบพุทธวจนะ คือพระไตรปิฎกกัถิ ตามสมควรแก่ปัญญาของตนแล้วทรงไว้ กล่าวบอกพุทธวจนะนั้น ชื่อว่า คณธฐานะ ส่วนการเริ่มตั้งความสิ้นและความเสื่อมไว้ในอรรถภาพ ยังวิปัสสนาให้เจริญ ด้วยอำนาจแห่งการติดต่อแล้ว ถือเอาพระอรรถของภิกษุผู้มีความประพฤดิแล้วคล่อง ยินดียิ่งแล้วในเสนาสนะอันสงัด ชื่อว่า วิปัสสนาฐานะ”

ความประพฤดิที่ดีงาม ทำกิจที่ควรทำในฐานะที่ดำรงอยู่ในเพศ

ที่สูงยิ่งคือเป็นภิกษุในพระธรรมวินัย ขัดเกลาละคลายกิเลสและประพฤติ ในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม ก็เนื่องมาจากได้ศึกษาพระธรรมวินัยมีความเข้าใจอย่าง ถูกต้อง

ที่พึงที่แท้จริงในกาลทุกเมื่อ

สัตว์โลกทั้งหลายมีความประพฤติเป็นไปตามการสะสมและเนื่องจาก ว่าโดยส่วนมากแล้วขาดความเข้าใจถูกเห็นถูก ไม่มีที่พึงที่ประเสริฐ ไม่มีความ เข้าใจความจริง เมื่อประสบกับภัยพิบัติต่าง ๆ หรือได้รับสิ่งที่ไม่น่าปรารถนา ไม่น่าใครไม่น่าพอใจ ก็หวั่นไหวเป็นอย่างมาก จึงไปแสวงหาที่พึงที่แตกต่างกัน ตามความเชื่อถือของแต่ละบุคคล ซึ่งไม่ได้เป็นไปเพื่อความเจริญขึ้นของ กุศลธรรมและความเข้าใจถูกเห็นถูกเลยแม้แต่น้อย แต่กลับเป็นการพอกพูน อกุศล มีความไม่รู้ ความติดข้องและความเห็นผิดให้มากขึ้น เช่น หันไปพึ่ง ภิกษุอลัชชีผู้ไม่มีความละอาย เพื่อสะเดาะเคราะห์บ้าง ดูดวงชะตาชีวิตบ้าง ให้พรมน้ำมนต์บ้าง เป็นต้น ซึ่งนั่นนอกจากตนเองจะทำในสิ่งไม่ถูกต้องแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้ภิกษุอลัชชีผู้ไม่มีความละอายได้ทำในสิ่งที่ผิด มากยิ่งขึ้น เพิ่มความหลงมกมายให้กับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น เพราะเป็นการทำเดรัจฉาน วิชา ซึ่งภิกษุในพระธรรมวินัย ทำอย่างนี้ไม่ได้ ภิกษุใดทำเดรัจฉานวิชา ต้อง อาบัติทุกกฏ เป็นการกระทำที่ผิด เป็นการกระทำที่ไม่ดี เป็นการกระทำที่ ขัดแย้งกับกุศล เป็นการกระทำที่ไม่เป็นไปตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และเป็นการกระทำที่ไม่สามารถนำไปสู่การรู้ความจริงได้ และยิ่งถ้าเป็นการ อวดคุณวิเศษที่ไม่มีในตนก็ต้องโทษหนักคือปาราชิก ขาดจากความเป็นภิกษุ

ภิกษุที่ทำเดรัจฉานวิชา ทำตัวดังผู้วิเศษ นั้นเป็นผู้มีความประพฤติ ที่เสียหาย เป็นผู้มีการเลี้ยวซิปในทางที่ผิด เป็นผู้ไม่ดำรงอยู่ในศีลของภิกษุ เป็นผู้ทำลายพระพุทธศาสนาบิดเบือนคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ย่อมเป็น

ผู้เสื่อมจากคุณความดีที่จะพึงมีพึงได้จากการเข้ามาสู่พระธรรมวินัย เมื่อกระทำแต่สิ่งที่ไม่เหมาะสมไม่ควรอย่างนี้อยู่เรื่อย ๆ แล้วภพหน้าจะเป็นอย่างไร โทษย่อมเกิดแก่ตนโดยส่วนเดียว ทำให้เห็นถึงการสะสมมาของแต่ละบุคคลว่า เป็นไปตามการสะสมจริง ๆ ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ถ้าหากไม่ได้ศึกษาพระธรรมไม่มีความเข้าใจถูกเห็นถูก โอกาสที่จะประพฤติปฏิบัติผิดนั้นย่อมเกิดขึ้นได้เสมอ

ในพระสูตรตันตปิฎก ทีฆนิกาย สีลขันธวรรค พรหมชาลสูตร แสดงถึง เจริญงานวิชาไว้มาก ที่ภิกษุในพระธรรมวินัย ทำไม่ได้ ภิกษุในพระธรรมวินัย เป็นผู้เว้นขาดจากการทำเจริญงานวิชา เช่นข้อความดังต่อไปนี้

ภิกษุเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยเจริญงานวิชา เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวก ฉันทโภชนะที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้วยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยเจริญงานวิชา เห็นปานนี้ คือ ทายอวัยวะ ทายนิมิต ทายฟ้าผ่า เป็นต้น ทำนายฝัน ทำนายลักษณะ ทำนายหนูกัดผ้า ทำพิธีบูชาไฟ ทำพิธีเบิกแว่นเวียนเทียน ทำพิธีชั้ดเกลบบูชาไฟ ทำพิธีชั้ดรำบูชาไฟ ทำพิธีชั้ดข้าวสารบูชาไฟ ทำพิธีเติมเนยบูชาไฟ ทำพิธีเติมน้ำมันบูชาไฟ ทำพิธีเสกเป่าบูชาไฟ ทำพิธีกรรมด้วยโลหิต เป็นหมอดูอวัยวะ ดูลักษณะที่บ้าน ดูลักษณะที่นา เป็นหมอปุลกเสก เป็นหมอผี เป็นหมอลงเลขยันต์คุ้มกันบ้านเรือน เป็นหมองู

ภิกษุเว้นขาดจากการเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยเจริญงานวิชา เช่น อย่างที่สมณพราหมณ์ผู้เจริญบางจำพวก ฉันทโภชนะที่เขาให้ด้วยศรัทธาแล้วยังเลี้ยงชีพโดยทางผิดด้วยเจริญงานวิชาเห็นปานนี้ คือ ทำพิธีบนบาน ทำพิธีแก้บน ร่ายมนต์ขับผี สอนมนต์ป้องกันบ้านเรือน ทำกะเทยให้กลับเป็นชาย ทำชายให้กลายเป็นกะเทย ทำพิธีปลุกเรื้อน ทำพิธีบวงสรวงพื้นที่พ่นน้ำมันต์ รตนน้ำมันต์ ทำพิธีบูชาไฟ

แม่พูดเสียดสี หยอกล้อคฤหัสถ์ภิกษุยังทำไม่ได้

ମଝି

ข้อความในพระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ มีพระบัญญัติในเรื่องการที่ภิกษุพูดเสียดสีคำว่าคฤหัสถ์ และพูดหยอกล้อคฤหัสถ์เล่น เป็นอาบัติ ดังนี้

**อุปสัมบัน (คือภิกษุ) ประรณาคะด่า ประรณาคะสบประมาท
อนุุปสัมบัน (คฤหัสถ์) ประรณาคะทำให้อภัยศ ต้องอาบัติทุกกฏทุก ๆ คำพูด**

**อุปสัมบันไม่ประรณาคะด่า ไม่ประรณาคะสบประมาทอนุุปสัมบัน
ไม่ประรณาคะทำให้อภัยศ แต่มีความประสงค์จะล้อเล่น ต้องอาบัติ
ทุพภาสิต ทุก ๆ คำพูด**

เรื่องคำพูดหรือความประพัตเป็นไปทางวาจานั้น บุคคลผู้ที่ได้ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ก็จะได้เห็นว่า คำพูดหลายอย่างที่ควรเว้น ไม่ควรพูด รวมถึงการพูดกระทบกระทั่งเสียดสีด่าว่าผู้อื่น ซึ่งเป็นเครื่องเตือนที่ดีสำหรับบุคคลที่ยังมีกิเลสอยู่ เพราะขณะที่กล่าวคำพูดอย่างนั้น ต้องไม่ใช่สภาพจิตที่เป็นกุศลอย่างแน่นอนแต่เป็นอกุศลจิต ไม่ว่าจะเป็นใครก็ตาม ไม่ควรที่จะกล่าวคำพูดอย่างนี้ เพราะไม่เป็นประโยชน์เลยแม้แต่น้อย เป็นการสะสมอกุศลให้มากยิ่งขึ้น ยิ่งถ้าเป็นภิกษุแล้ว ก็เป็นอาบัติ มีโทษในทางพระวินัย

พระธรรมจึงเป็นเครื่องเตือนให้เป็นผู้ระมัดระวังแม้ในการพูด เพราะการพูดในบางครั้งดูเหมือนว่าไม่ได้เป็นการพูดกระทบกระทั่งเสียดสีด่าว่าผู้อื่น แต่ถ้าวาดถึงบุคคลอื่นในทางที่ไม่มีประโยชน์ คำพูดดังกล่าวย่อมไม่เกิดประโยชน์ทั้งคนพูดและคนฟัง ก็ไม่ควรที่จะพูด ควรพูดเฉพาะคำจริงที่ไพเราะ เป็นประโยชน์ ถูกกาลเทศะ และพูดด้วยจิตที่ประกอบด้วยเมตตาเท่านั้น พระธรรมจึงอุปการะเกื้อกูลแก่ชีวิตเป็นอย่างยิ่ง

ยามเกิดภัยพิบัติในสมัยพุทธกาล ภิกษุช่วยชาวบ้านอย่างไร

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงบำเพ็ญพระบารมีมาตลอดระยะเวลา สี่แสนปีมาแล้วนับตั้งแต่เมื่อครั้งยังทรงเป็นพระโพธิสัตว์ ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ยาวนานอย่างยิ่ง เพื่อตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งจะได้แก้อกุลสัตว์โลกให้หลุดพ้นจากทุกข์ทั้งปวง เมื่อพระองค์ทรงตรัสรู้แล้ว ทรงมีพระมหารุณาต่อสัตว์โลก จึงทรงแสดงพระธรรมที่พระองค์ทรงตรัสรู้แก่อกุลสัตว์โลกตลอดระยะเวลา ๔๕ พรรษา นับคำไม่ถ้วน ทั้งหมดนั้นเป็นไปเพื่อปัญญาความเข้าใจถูกเห็นถูกโดยตลอด ซึ่งมีผู้ที่ได้รับประโยชน์จากพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงมากนับประมาณไม่ได้ ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นยามใด ทั้งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าและพระอริยสงฆ์สาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ก็ประกาศคำจริงแก่อกุลแก่พุทธบริษัท ซึ่งเป็นการช่วยที่ประเสริฐยิ่ง คือ ช่วยให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้อง ซึ่งจะเป็นที่พึงได้โดยตลอด

ในพระสูตรต้นปิฎก ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ รัตนสูตร มีข้อความที่แสดงว่าเมื่อเกิดภัยพิบัติที่เมืองเวสาลี พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้เสด็จไปที่เมืองเวสาลีเพื่อทรงแสดงพระธรรม คือ ทรงแสดงรัตนสูตร ซึ่งเป็นพระสูตรที่ว่าด้วยรัตนะอันประเสริฐ ๓ ประการ คือ พระพุทธรัตนะ พระธรรมรัตนะ และ พระสังฆรัตนะ คำว่า รัตนะ มีความหมายหลายอย่าง คือ ทำให้เกิดความเคารพยำเกรง มีค่ามาก ซึ่งไม่ได้ เห็นได้ยาก เป็นเครื่องใช้สอยสำหรับผู้ไม่ต่ำทราม และ ให้เกิดความยินดี คุณลักษณะดังกล่าวเหล่านี้ เป็นสิ่งที่ปรากฏได้ในพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระธรรม และพระอริยสงฆ์ ซึ่งเป็นพระรัตนตรัย เมื่อพระองค์ทรงแสดงรัตนสูตรจบลงก็เป็นเหตุให้มีผู้ที่ได้บรรลุธรรมเป็นจำนวนมากถึง ๘๔,๐๐๐ เป็นการช่วยที่ประเสริฐยิ่งให้พ้นจาก

ทุกชิ้นในสังสารวัฏฏ์ พระองค์ไม่ได้ทรงช่วยสัตว์โลกด้วยวิธีอื่นนอกจากทรงแสดงพระธรรมเท่านั้น

หรือแม้ในพระสูตรตันตปิฎก สังยุตตนิกาย สฬายตนวรรค กุลสูตร สมัยหนึ่งที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้า พร้อมด้วยภิกษุสงฆ์เป็นอันมาก เสด็จไปที่โกศลชนบท ประทับอยู่ที่ปาวาริกอัมพวันใกล้ฉานันทคาม ซึ่งสมัยนั้นที่ฉานันทคาม เกิดทุพภิกขภัย ชาวบ้านเดือดร้อนเป็นอย่างลำบาก แต่ถึงอย่างนั้น พระองค์ก็ประทับอยู่ ณ ที่นั้น เสด็จบิณฑบาตตามปกติ ถึงกับมีลูกศิษย์ของนิครนถ์นาฏบุตร ชื่ออสิพันธบุตร มาต่อว่าร้ายกวาทะต่อพระองค์ว่า พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเบียดเบียนชาวบ้านด้วยการออกบิณฑบาตในขณะที่ชาวบ้านกำลังเดือดร้อน แต่พระองค์ก็ได้ทรงแสดงความจริงว่า การได้รับอาหารที่ผู้อื่นให้ด้วยการเสด็จบิณฑบาต จะเป็นการเบียดเบียนผู้ให้ได้อย่างไร เพราะเหตุว่าเหตุของการที่จะทำให้มีชีวิตผิດเคื่อง มีชีวิตที่ลำบากยากไ้ไร้นั้น มีแล้วในอดีต ไม่ใช่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปทรงเบียดเบียนบุคคลเหล่านั้น บุคคลเหล่านั้นจึงได้เกิดทุพภิกขภัยหรือว่าจึงได้มีชีวิตที่ผิດเคื่องอย่างนี้ แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงอนุเคราะห์ เพราะเหตุว่าถึงแม้ว่าจะมีวัตถุไทยธรรมน้อยแต่ก็สามารถที่จะสละให้ได้ ขณะจิตที่สละให้นั้นก็เป็นกุศลจิต การที่พระองค์ประทับอยู่ที่ใกล้ฉานันทคามนั้น เพื่อโอกาสแก่บุคคลที่ไม่ได้กระทำบุญไว้ในอดีตได้กระทำ แล้วผลที่ดีก็จะเกิดขึ้นอันเป็นผลของการที่ถวายไทยธรรมหรือว่าถวายภัตตาหารแก่พระองค์ นี่คือการที่พระองค์ทรงอนุเคราะห์ด้วยพระธรรม ไม่ใช่ด้วยอย่างอื่น

ข้อที่น่าพิจารณาที่สามารถเข้าใจได้ คือ พระอริยสาวกทั้งหลายในสมัยพุทธกาลที่อยู่ในเพศบรรพชิต มีพระสารีบุตร พระมหาโมคคัลลานะ พระมหากัสสปะ เป็นต้น ไม่ได้มีแม่แต่รูปเดียวที่ออกมาช่วยสังคมเหมือนอย่างที่เคยท่สัถย์ทำกัน เพราะพระอริยสาวกทั้งหลายเป็นผู้ที่เคารพในพระวินัย

บัญญัติที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้ มีความเคารพพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และรู้จักตนเองตามความเป็นจริงว่าอยู่ในเพศบรรพชิตไม่ใช่คฤหัสถ์จะทำกิจเหมือนอย่างคฤหัสถ์ไม่ได้ เมื่ออยู่ในเพศบรรพชิตก็มีกิจที่ควรทำในฐานะของความเป็นบรรพชิต ซึ่งการที่จะช่วยสังคมก็ช่วยได้อย่างประเสริฐด้วยการแสดงพระธรรมตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ไม่ใช่ด้วยอย่างอื่น

ภิกษุออกมาช่วยสังคมอย่างคฤหัสถ์ทำกัน ก่อให้เกิดโทษอย่างไร

กรณีที่ภิกษุออกมาช่วยสังคมอย่างคฤหัสถ์ทำกัน ไม่ว่าจะโดยประการใดก็ตาม ซึ่งก็ต้องย้อนกลับมาพิจารณาว่า ภิกษุคือใคร สละชีวิตของคฤหัสถ์แล้ว จะมีความประพฤติดีเหมือนอย่างคฤหัสถ์อีกไม่ได้ การชวนชวนช่วยคฤหัสถ์อย่างคฤหัสถ์ทำกัน ทำให้เสื่อมกิจของความเป็นภิกษุ เป็นการดำรงชีพในทางที่ผิด ทำให้คฤหัสถ์ไม่เลื่อมใสในพระรัตนตรัย แต่จะกลับมาชื่นชมสรรเสริญในภิกษุผู้ไม่ประพฤติตามพระธรรมวินัย เห็นดีเห็นงามไปด้วยว่าภิกษุที่ออกมาช่วยสังคม เป็นผู้เสียสละ ไม่ได้นิ่งดูตาย ช่วยกันนำวัตถุสิ่งของ อาหาร รวมถึงเงิน เป็นต้น มามอบให้กับคฤหัสถ์ ทั้งหมดเหล่านี้ เป็นกิจของภิกษุในพระธรรมวินัยหรือไม่ นำมาซึ่งความสงบในเพศที่สูงยิ่งหรือไม่ นั่นเป็นการกระทำที่ขัดต่อพระธรรมวินัยอย่างยิ่ง ย่อมเป็นโทษสิ่งที่ควรนับถือนยกย่องชื่นชมสรรเสริญ คือ การศึกษาพระธรรมและประพฤติตามพระวินัยของภิกษุ ไม่ใช่ไปยกย่องในความประพฤติดีผิดพระวินัยของภิกษุ เพราะเหตุว่า ภิกษุกับคฤหัสถ์มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

การกระทำของภิกษุที่ออกมาช่วยสังคมเหมือนอย่างคฤหัสถ์ ย่อมเอื้อ

ต่อการผิดพระวินัยหลายข้อ เช่น เมื่อต้องการงบประมาณ ก็มีการรับเงิน นี่ก็ผิดแล้ว เป็นอาบัติ ล่วงละเมิดพระวินัยในอาบัติข้อรับเงินทอง เพราะภิกษุในพระธรรมวินัยไม่รับและไม่ยินดีในเงินและทอง ภิกษุใดรับเงินทอง ด้วยการรับเองก็ดี ให้ผู้อื่นรับให้ก็ดี หรือ แม้ยินดีในเงินทองที่ผู้อื่นเก็บไว้ให้ก็ดี ก็เป็นอาบัติ กล่าวคือ เป็นอาบัตินิสสัคคียปาจิตติย์ ในสิกขาบทที่ ๘ แห่งโกสิยวรรค ดังนี้

“อนึ่ง ภิกษุใด รับก็ดี ให้รับก็ดี ซึ่งทอง เงิน หรือ ยินดีทองเงิน อันเขาเก็บไว้ให้ เป็นนิสสัคคียปาจิตติย์”

ไม่ใช่เพียงแต่เฉพาะรับเงินทองไม่ได้เท่านั้น แม้การที่ภิกษุนำเงินไปแจกให้กับคนอื่น การนำเงินที่ได้มาไปซื้อวัตถุสิ่งของ ก็ไม่ได้ ไม่ใช่กิจของภิกษุที่จะมาทำอย่างนี้ การที่ภิกษุใช้จ่ายเงินซื้อวัตถุสิ่งของ ย่อมผิดพระวินัยต้องอาบัตินิสสัคคียปาจิตติย์ สิกขาบทที่ ๙ แห่งโกสิยวรรค ดังนี้

“อนึ่ง ภิกษุใด ถึงความซื้อขายด้วยรูปียะมีประการต่าง ๆ เป็นนิสสัคคียปาจิตติย์”

แสดงให้เห็นถึงความไม่สงบบ่อยิ่ง มีเครื่องกังวลมากมาย ทำตัวเหมือนอย่างคฤหัสถ์ทุกประการที่รับเงินทอง มีเงินทองและจับจ่ายใช้สอยเงินทอง

เป็นภิกษุแต่ละเลยการศึกษาพระธรรมวินัย ไม่เอื้อเพื่อไม่เคารพยำเกรงในพระธรรมวินัย เป็นภิกษุผู้ไม่ประสงค์จะศึกษาพระบัญญัติที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ ซึ่งเป็นเหตุให้เป็นพวกภิกษุที่เรียกว่าเป็นผู้ไม่เอื้อเพื่อ ก็เป็นอาบัติอีก คือ เป็นอาบัติปาจิตติย์ ในข้อไม่เอื้อเพื่อพระธรรมวินัย ทำให้จิตตกไปจากคุณความดี ตามข้อความในพระวินัยปิฎกมหาวิภังค์ ปาจิตติย์สิกขาบทที่ ๔ แห่งสุราปานวรรค ดังนี้

ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ก็แล พวกเธอพึงยกสิกขาบทนี้ขึ้นแสดงอย่างนี้
ว่าดังนี้

“เป็นปาจิตตีย์ ในเพราะความไม่เอื้อเฟื้อ”

แม้คฤหัสถ์จะยกข้อความที่เป็นพระวินัยบัญญัติก็ดี ที่เป็นพระธรรม
ก็ดี มากล่าว ภิกษุใดที่คัดค้านไม่เห็นด้วย ไม่รับฟัง ก็เป็นอาบัติด้วย คือ
เป็นอาบัติทุกกฏ ตามข้อความในพระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ ดังนี้

“ภิกษุถูกอนุปสัมบัน (คฤหัสถ์) ว่ากล่าวอยู่ด้วยพระบัญญัติก็ดี
ด้วยข้อธรรมอันมิใช่พระบัญญัติก็ดี แสดงความไม่เอื้อเฟื้อ โดยอ้างว่า ข้อนี้
ไม่เป็นไปเพื่อความขัดเกลา ไม่เป็นไปเพื่อความกำจัด ไม่เป็นไปเพื่อความ
เป็นผู้ที่น่าเลื่อมใส ไม่เป็นไปเพื่อความไม่สะสม ไม่เป็นไปเพื่อปรารภความ
เพียร ต้องอาบัติทุกกฏ”

โดยธรรมดาปกติทั่วไปภิกษุจะเอ่ยปากขอสิ่งของจากบุคคลผู้ไม่ใช่
ญาติ และจากบุคคลผู้ที่ไม่ได้บวรณา (ผู้บวรณาคือผู้ให้โอกาสภิกษุรูปใดขอ
สิ่งใดจากตนได้) ก็ไม่ได้ แม้การที่ภิกษุออกมาช่วยสังคมนา่งห่มจีวรไม่เรียบร้อย
ไม่เหมาะสมแก่ความเป็นภิกษุ ก็ผิดพระวินัย คือ เป็นอาบัติทุกกฏ กล่าวได้
เลยว่า การออกมาช่วยสังคมเหมือนอย่างคฤหัสถ์ทำกัน เป็นโทษทั้งนั้นเลย
ทำให้ภิกษุต้องอาบัติหลายอย่าง และอาบัติที่ภิกษุล่วงละเมิด ถ้าไม่ได้ปลง ไม่
เห็นโทษโดยความเป็นโทษ ไม่ประพฤติให้ถูกต้องตามพระธรรมวินัย ก็เป็นโทษ
กับผู้ล่วงละเมิด ถ้ามรณภาพในขณะที่เป็นภิกษุอยู่ ชาติหน้าต่อจากชาตินี้ก็ต้อง
เกิดในอบายภูมิเท่านั้น ฉะนั้น จะเห็นว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยไม่ได้เลย

ในบางกรณีที่ภิกษุจะสงเคราะห์คฤหัสถ์ด้วยวัตถุสิ่งของได้ตามที่ไม่ผิด
พระวินัยนั้น มิใช่ขอออกมาช่วยคฤหัสถ์อย่างที่คฤหัสถ์ทำกัน ยกตัวอย่างเช่น
อาหารของภิกษุที่ได้มา ที่พอจะเป็นไปได้สำหรับการช่วยเหลือคฤหัสถ์ผู้ประสบ

ภัยต่างๆ คือ อาหารที่ภิกษุได้มาจากการบิณฑบาตบ้าง หรือ มีผู้ถวายโดยตรงบ้าง หากท่านฉันแล้วหรือแบ่งไว้ฉันแล้วหรือได้แบ่งให้เพื่อนภิกษุสามเณรด้วยกันแล้ว ส่วนที่เหลือก็สามารถสละให้ผู้อื่นได้ ต่อจากนั้นคนวัดหรือ ไวยาวัจกร นำไปแจกต่อได้ อย่างนี้ก็สามารถที่กระทำได้ เพราะภิกษุสะสมอาหารไม่ได้อยู่แล้ว อีกทั้งในกรณีที่หากมีคนป่วยมาหรือมีคนมาขอความช่วยเหลือที่วัดในเรื่องอาหารหรือยารักษาโรคถ้าภิกษุมีอาหารหรือยารักษาโรคก็สามารถที่จะสละให้ได้ ณ ขณะนั้น หรือแม้อาหารที่ภิกษุได้มาโดยที่ตนเองยังไม่ได้ฉันหรือยังไม่ได้แบ่งไว้ฉันหรือยังไม่ได้แบ่งให้เพื่อนภิกษุสามเณรด้วยกัน ซึ่งเรียกว่า **อนามัญฐบิณฑบาต** (หมายถึง อาหารที่ภิกษุได้รับมาจากคฤหัสถ์โดยที่ตนเองหรือบรรพชิตรูปอื่นยังไม่ได้ถือเอาส่วนแรกก่อน) ก็สามารถที่จะสละให้แก่บิดามารดา คนเลี้ยงดูบิดามารดา ไวยาวัจกรซึ่งเป็นผู้ชวนขวยทำประโยชน์แก่ภิกษุ รวมไปถึงแม่บุคคลผู้เตรียมตัวจะบวชได้เลย ไม่เป็นการยังศรัทธาของผู้ถวายให้ตกไป จึงไม่เป็นโทษเลยในส่วนนี้ แล้วต่อไปก็เป็นกิจหน้าที่ของบิดามารดาเป็นต้นที่จะสามารถนำไปทำประโยชน์ต่อได้ **ซึ่งภิกษุไม่ได้ดำเนินการเอง** แต่ถ้าเป็นในกรณีอาหารที่ภิกษุได้มาโดยที่ตนเองยังไม่ได้ฉันหรือยังไม่ได้แบ่งไว้ฉันหรือยังไม่ได้แบ่งให้เพื่อนภิกษุสามเณรด้วยกันแล้ว ภิกษุนำไปให้แก่ผู้อื่นนอกเหนือจากบุคคลที่กล่าวข้างต้น มีบิดามารดา เป็นต้น เป็นสิ่งที่ไม่ควร เพราะเป็นการทำให้บุคคลผู้ถวายเกิดความเสียใจหรือเป็นการยังศรัทธาของผู้ถวายให้ตกไปนั่นเอง ภิกษุโดยยังศรัทธาของผู้ถวายให้ตกไป ต้องอาบัติทุกกฏ ตามข้อความในพระวินัยปิฎก มหาวรรค ดังนี้ ว่า

ภิกษุไม่พึงทำศรัทธาไทย (ศรัทธาของผู้ถวาย) ให้ตกไป รูปใดให้ตกไป ต้องอาบัติทุกกฏ

ดังนั้น การที่ภิกษุจะทำอะไรนั้น ทั้งหมดก็ต้องเป็นไปตามพระวินัย ไม่ใช่ว่าจะทำอะไรก็ได้ เพราะถ้าทำผิดเมื่อใด ก็เป็นโทษ เป็นอันตรายอย่าง

ยังสำหรับผู้ดำรงอยู่ในเพศบรรพชิต

ในสมันตปาสาทิกา อรรถกถา พระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ มีข้อความ
ที่กล่าวถึงอนามัญฐบิณฑบาตไว้ว่าควรให้แก่ใครได้บ้าง ดังนี้

ถามว่า อนามัญฐบิณฑบาต ควรให้แก่ใคร ไม่ควรให้แก่ใคร
แก้วว่า ควรให้แก่มารดาและบิดาก่อน

ก็หากว่าบิณฑบาตนั้นจะเป็นของมีราคาตั้งกหาปณะ ก็ไม่จัดว่า
เป็นการยังศรัทธาไทยให้ตกไป ควรให้แม่แก่คนเหล่านี้ คือ พวกคนบำรุง
มารดาบิดา ไวยาวัจกร คนป้อนชุปลาส (คนผู้เตรียมตัวจะบวช) บรรดาคน
เหล่านั้น สำหรับคนป้อนชุปลาส จะใส่ในภาชนะให้ ก็ควร เว้นคนป้อนชุปลาส
นั้นเสีย จะใส่ในภาชนะให้แก่คฤหัสถ์เหล่าอื่น แม้เป็นมารดาบิดา ก็ไม่ควร
เพราะว่า เครื่องบริโภคของบรรพชิตตั้งอยู่ในฐานะเป็นเจดีย์ของพวกคฤหัสถ์

อีกอย่างหนึ่ง ชื่อว่า อนามัญฐบิณฑบาตนี้ พึงให้แก่โจรสลือชื่อบ้าง
ทั้งแก่อิสฺรชนบ้าง ผู้เข้ามาถึง (ที่วัด) เพราะเหตุไร เพราะเหตุว่า ชนเหล่านั้น
แม้เมื่อไม่ให้ ก็โกรธว่า ไม่ให้ แม้เมื่อจำเป็นต้องให้ ก็โกรธว่า ให้ของที่เป็นเดน
ชนเหล่านั้นโกรธแล้วย่อมปลงจากชีวิตเสียบ้าง ย่อมทำอันตรายแก่พระ
ศาสนาบ้าง

ที่ควรจะได้พิจารณาเป็นอย่างยิ่ง คือ การช่วยสังคมนาถคฤหัสถ์ การ
พัฒนาบริหารบ้านเมืองให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข คลายจากความทุกข์ยาก
ลำบากในด้านต่าง ๆ แท้ที่จริงแล้ว นั้นไม่ใช่หน้าที่ของภิกษุ แต่เป็นหน้าที่
ของคฤหัสถ์ เพราะเหตุว่าฐานะหน้าที่สำคัญของภิกษุมี ๒ อย่าง คือ คณฺถธุระ
ศึกษาเล่าเรียนพระธรรมวินัยและวิปัสสนาธุระ อบรมเจริญปัญญา รู้สภาพ
ธรรมตามความเป็นจริง ซึ่งคฤหัสถ์ไม่สามารถที่จะทำธุระ ๒ อย่างนี้ได้มากและ
เต็มที่เหมือนอย่างภิกษุ เพราะฉะนั้น คฤหัสถ์ก็ช่วยสังคมนาถคฤหัสถ์ ส่วน

ภิกษุก็ช่วยคฤหัสถ์ที่ไม่เข้าใจธรรมให้ได้เข้าใจธรรม ตามข้อความในพระ
สูตรต้นตปิฎก ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ พหุการสูตร ดังนี้

“ดูกร ภิกษุทั้งหลาย พราหมณ์และคฤหบดีทั้งหลาย เป็นผู้มียุพาภาระ
มากแก่เธอทั้งหลาย บำรุงเธอทั้งหลายด้วยจิวร บิณฑบาต เสนาสนะและ
คิลานปัจจัยเภสัชบริวาร แม้เธอทั้งหลายก็จะเป็นผู้มีอุปการะมากแก่พราหมณ์
และคฤหบดีทั้งหลาย จงแสดงธรรมอันงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง
งามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถ พร้อมทั้งพยัญชนะ
บริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิง แก่พราหมณ์และคฤหบดีเหล่านั้นเถิด ดูกร ภิกษุ
ทั้งหลาย คฤหัสถ์และบรรพชิตทั้งหลาย ต่างอาศัยซึ่งกันและกันด้วยอำนาจ
อามิสทานและธรรมทาน อยู่ประพฤติพรหมจรรย์นี้ เพื่อต้องการสลดโอฆะ
(กิเลสที่เป็นห่วงน้ำใหญ่ที่ทำให้หมู่สัตว์จมลงในสังสารวัฏฏ์) เพื่อจะทำซึ่งที่สุด
แห่งทุกข์โดยชอบ ด้วยประการอย่างนี้”

จะเห็นได้ว่า กิจหน้าที่สำคัญของพระภิกษุ คือ ศึกษาพระธรรมวินัย
ประพฤติตามพระธรรมวินัย ทำกิจที่ควรทำตามควรแก่เพศของตน แล้วแสดง
ความจริงประกาศคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตามความเป็นจริงให้รู้
ทั่วกัน ซึ่งเป็นการช่วยสังคมที่ประเสริฐยิ่ง เกื้อกูลผู้อื่นให้เข้าใจพระธรรมตามที่
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ช่วยสังคมคฤหัสถ์ให้เข้าใจถูกต้อง ไม่เข้าใจผิด
ช่วยชีวิตของคฤหัสถ์จากความไม่รู้เป็นความเข้าใจถูก เมื่อมีความเข้าใจถูกแล้ว
ก็เป็นคนดี เมื่อทำสิ่งที่ดีก็จะเป็นเหตุให้ได้รับผลที่ดีในภายหน้า เป็นการช่วย
สังคมคฤหัสถ์ตั้งแต่ต้น

ในพระสูตรต้นตปิฎก ทีฆนิกาย ปาฎิกวรรค สังคาลกสูตร มีข้อความ
ที่แสดงถึงกิจหน้าที่ของสมณพราหมณ์ ซึ่งเป็นทิศเบื้องบน ที่พึงอนุเคราะห์
คฤหัสถ์ด้วยสถาน ๖ เมื่อได้รับการบำรุงจากคฤหัสถ์แล้ว ดังนี้

ดูกร คฤหบดีบุตร สมณพราหมณ์ผู้เป็นทิศเบื้องบน อังกุลบุตรพึงบำรุงด้วยสถาน ๕ คือ ด้วยกายกรรมประกอบด้วยเมตตา ๑ ด้วยวจีกรรมประกอบด้วยเมตตา ๑ ด้วยมโนกรรมประกอบด้วยเมตตา ๑ ด้วยความเป็นผู้ไม่ปิดประตู ๑ ด้วยให้อามิสทานเนื่อง ๆ ๑

ดูกร คฤหบดีบุตร สมณพราหมณ์ผู้เป็นทิศเบื้องบน อังกุลบุตรบำรุงด้วยสถาน ๕ เหล่านี้แล้ว ย่อมอนุเคราะห์กุลบุตรด้วยสถาน ๖ เหล่านี้ คือ ห้ามจากความชั่ว ๑ ให้ตั้งอยู่ในความดี ๑ อนุเคราะห์ด้วยใจงาม ๑ ให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง ๑ ทำสิ่งที่เคยฟังแล้วให้แจ่มแจ้ง ๑ บอกทางสวรรค์ให้ ๑

จากสังคาลสูตร ก็ยิ่งชัดเจนว่า ภิกษุ อนุเคราะห์คฤหัสถ์ด้วยการแสดงธรรมเป็นสำคัญ แม้การที่จะบอกว่า มีการประสพภัย ณ ที่ไหน คฤหัสถ์หรือทางหน่วยงานต่าง ๆ กำลังทำการช่วยเหลืออย่างไรบ้าง ภิกษุก็สามารถที่จะบอกกล่าวได้ เพราะเป็นการแสดงความจริง แสดงถึงเหตุและผล และสภาพธรรมที่ต้งาม คือ การชวนช่วยช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ความเดือดร้อน คฤหัสถ์เมื่อได้ฟังแล้ว เห็นประโยชน์ของการกระทำสิ่งที่เป็นประโยชน์ เกื้อกูลแก่ผู้อื่นก็สามารถที่จะดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งก็เป็นกิจของคฤหัสถ์ที่จะทำกิจนี้ในฐานะของคฤหัสถ์ต่อไป เมื่อได้รับฟังและเข้าใจคำจริงที่ภิกษุได้แสดงนั่นเอง

อีกประการหนึ่งถ้าเทียบจำนวนของคฤหัสถ์กับภิกษุแล้ว ภิกษุย่อมมีน้อยกว่าคฤหัสถ์ คฤหัสถ์มีมากกว่าภิกษุ ดังนั้น สังคมของคฤหัสถ์นั่นเองที่จะเป็นส่วนสำคัญในการช่วยสังคมคฤหัสถ์ด้วยกัน ซึ่งกระทำได้ทุกอย่าง ทั้งการบริจาคเงิน การบริจาควัตถุสิ่งของต่าง ๆ รวมถึงอาหารด้วย เพื่อประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ซึ่งก็กระทำกันอยู่แล้ว กระทำได้โดยสะดวก และดำเนินการได้ดีด้วย โดยไม่ต้องมีเรื่องกังวลใด ๆ เลย ไม่มีข้อจำกัดในเรื่องพระวินัย

ในขณะที่เดียวกันภิกษุซึ่งเป็นเพศที่สูงยิ่งกว่าคฤหัสถ์ ก็ทำกิจของภิกษุ คือ ศึกษา พระธรรมวินัยอบรมเจริญปัญญาขัดเกลากิเลสและช่วยสังคมคฤหัสถ์อย่าง ประเสริฐ ด้วยการแสดงพระธรรมตามที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงที่ ตนเองได้ศึกษาเข้าใจแล้ว เพื่อประโยชน์แก่คฤหัสถ์ จะได้มีความเข้าใจถูกเห็น ถูกเป็นคนดียิ่งขึ้น เพราะมีปัญญาความเข้าใจถูกเห็นถูกนำชีวิตไปสู่คุณความดี ทั้งปวง ไม่ทำสิ่งที่ผิด เป็นผู้ที่มีที่พึ่งทางใจ ไม่หวั่นไหวหรือหวั่นไหวน้อยลง ตามกำลังของปัญญาไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นก็ตาม เพราะได้เข้าใจความจริงว่า ทุกอย่างที่เกิดขึ้น เกิดเพราะเหตุปัจจัย ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของใคร ทั้งสิ้น

อีกอย่างหนึ่งที่จะต้องพิจารณา คือ หากคฤหัสถ์จะช่วยสังคมคฤหัสถ์ ด้วยกัน ก็ช่วยได้เลย โดยไม่ต้องผ่านภิกษุ ไม่ต้องเอาเงินไปถวายภิกษุ เพื่อให้ภิกษุไปช่วยสังคม เพราะการถวายเงินแก่ภิกษุ นั้นเป็นการกระทำที่ ทำให้ภิกษุท่านต้องอาบัติ เป็นการเพิ่มโทษให้กับภิกษุ แสดงถึงความไม่หวังดี ต่อภิกษุเลย คฤหัสถ์ จึงควรทำโดยตรง ซึ่งไม่ต้องทำหลายทอดพร้อมทั้งยัง ถึงตัวผู้ประสบภัยได้อย่างรวดเร็วด้วย โดยไม่ต้องผ่านภิกษุ เพราะภิกษุจะ มารับเงินทองไม่ได้ โดยประการทั้งปวง ไม่ว่าจะเป็นกรณีใด ๆ ก็ตาม

ตามพระธรรมวินัย ภิกษุ รับเงินรับทองไม่ได้ มีเงินมีทองไม่ได้ แล้วจะ นำเงินทองไปแจกชาวบ้านได้อย่างไร ภิกษุใด ที่รับเงินรับทอง นั้น ไม่ใช่ภิกษุ ในพระธรรมวินัย ไม่ใช่บุตรของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะภิกษุในพระธรรม วินัย ไม่รับและไม่ยินดีในเงินและทอง ไม่มีเรื่องเกี่ยวข้องกับเรื่องเงินทอง จะ เห็นได้เลยว่า การกระทำผิดพระวินัยของภิกษุในข้อรับเงินและทอง นำไปสู่ การกระทำที่ผิดอีกมากมาย ซึ่งเป็นวิกฤตความเสื่อมอย่างหนักที่เห็นได้ ชัดมากในยุคนี้สมัยนี้ แล้วเงินที่ภิกษุรับมา นั้นมาจากไหน ถ้าคฤหัสถ์ไม่ให้ นี่ก็เป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณาด้วยเช่นกัน

ภิกษุออกมาช่วยสังคมอย่างที่คฤหัสถ์ทำกับ ขัดเกลากิเลสหรือเพิ่มกิเลส

ภิกษุต้องเป็นผู้ที่ศึกษาพระธรรมเพื่อขัดเกลากิเลส เพื่อออกจากกิเลส แล้วการที่ภิกษุไปสงเคราะห์หรือช่วยคฤหัสถ์เหมือนอย่าง que คฤหัสถ์ทำ เป็นกิเลสหรือว่าเป็นการกระทำที่ออกจากกิเลส เพราะว่าคฤหัสถ์ชาวบ้านมีหน้าที่ในการสงเคราะห์คฤหัสถ์ด้วยกันอยู่แล้ว แล้วทำไมจะต้องให้ภิกษุมาสงเคราะห์อย่างตน ภิกษุ มีทางเดียวที่จะสงเคราะห์คฤหัสถ์ ก็คือ ด้วยพระธรรมวินัย นี่เป็นจุดใหญ่ของการเป็นภิกษุ เพราะต้องไม่ลืมว่า เป็นภิกษุทำไม แล้วคฤหัสถ์ทะนุบำรุงภิกษุเพื่ออะไร ก็เพื่อให้ภิกษุศึกษาพระธรรม เพื่อประพฤติปฏิบัติขัดเกลากิเลสตามพระธรรมวินัย เพราะฉะนั้น ถ้าภิกษุจะมาทำหน้าที่อย่างคฤหัสถ์ ก็เป็นคฤหัสถ์ ไม่ยากเลย ภิกษุใดที่มีจิตที่จะสงเคราะห์ช่วยเหลือคฤหัสถ์เหมือนอย่างคฤหัสถ์ ก็ลาสิกขา คือ สึกแล้วก็มาสงเคราะห์ได้เต็มที่ ไม่มีใครว่ากล่าวได้ เพราะว่าเป็นผู้ที่ทำถูกต้องในเพศของคฤหัสถ์ เพราะในเพศของภิกษุจะไม่ทำอย่างคฤหัสถ์ คฤหัสถ์ก็ทำหน้าที่ของคฤหัสถ์ เพราะว่าคฤหัสถ์มีมากกว่าภิกษุ เพราะฉะนั้น เมื่อมีคฤหัสถ์มากกว่าภิกษุ คฤหัสถ์นี้เองก็สงเคราะห์กันได้อย่างเต็มที่ในฐานะของความเป็นคฤหัสถ์

ถามใจคฤหัสถ์

คฤหัสถ์เคารพกราบไหว้บูชาภิกษุ ไม่ใช่เพราะว่าภิกษุมาทำกิจของชาวบ้านช่วยชาวบ้านอย่าง que คฤหัสถ์ทำกัน แต่ต้องเป็นเพราะเหตุว่าภิกษุได้ศึกษาสิ่งซึ่งยากอย่างยิ่ง คือ พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงและการขัดเกลากิเลสในเพศบรรพชิตก็ต้องยากด้วย เพราะฉะนั้น ถ้าภิกษุใดประพฤติตามพระธรรมวินัยครบถ้วน มีความเคารพยิ่งในสิกขาบทที่พระสัมมา

สัมพุทธเจ้าได้ทรงบัญญัติไว้ คฤหัสถ์ก็เคารพกราบไหว้บูชาภิกษุ แล้วคฤหัสถ์
ยังต้องการให้ภิกษุอย่างนั้น มาทำกิจของคฤหัสถ์ให้ตนเองหรือไม่ ไม่ว่าจะ
ในกรณีใด ๆ ก็ตาม เพราะสิ่งที่คฤหัสถ์ควรจะได้รับจากภิกษุไม่ใช่วัตถุสิ่งของ
แต่เป็นพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงที่ภิกษุได้ศึกษามีความ
เข้าใจอย่างถูกต้องแล้วนำมาแสดงเพื่อให้คฤหัสถ์ได้มีความเข้าใจที่ถูกต้อง

สรุปแล้วภิกษุช่วยสังคมได้หรือไม่

ภิกษุช่วยได้ตามสมควรแก่เพศของตนที่เป็นไปตามพระธรรมวินัยและ
ช่วยได้อย่างประเสริฐที่สุด ด้วยการแสดงความจริงตามพระธรรมที่พระสัมมา
สัมพุทธเจ้าทรงแสดง เพื่อประโยชน์แก่คฤหัสถ์ เมื่อคฤหัสถ์ได้มีความเข้าใจ
อย่างถูกต้องแล้ว ก็จะสามารถทำประโยชน์ได้มากยิ่งขึ้น เป็นประโยชน์แก่
ผู้อื่นต่อไป

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง จึงเป็นประโยชน์เกื้อกูล
สำหรับผู้ที่ได้ฟังได้ศึกษาอย่างแท้จริง ทำให้เป็นผู้มีเหตุผล ไม่ทำอะไร
ตาม ๆ กันโดยไม่ได้พิจารณาในความเป็นจริง เพราะได้อาศัยคำจริงแต่ละคำ
ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง มีพระองค์เป็นที่พึ่ง ด้วยการตั้งใจฟัง ตั้งใจ
ศึกษาด้วยความเคารพ เพราะเหตุว่าทุกคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นคำ
อนุเคราะห์เกื้อกูล เป็นคำที่หวังดีที่ทำให้จากเป็นคนที่เคยไม่เข้าใจอะไรเลย
เป็นผู้ที่เข้าใจความจริงยิ่งขึ้น กล่าวคือ มีปัญญาค่อย ๆ เจริญขึ้น ไปตามลำดับ
ดังนั้น เมื่อได้ฟังคำจริงอย่างนี้แล้ว ชาวพุทธ เต็มใจที่จะเข้าใจความจริง
พร้อมที่จะทำในสิ่งที่ถูกต้อง กล้าที่จะทิ้งในสิ่งที่ผิดหรือไม่ หรือจะทำ
ในสิ่งที่ผิด เบือนหน้าออกจากพระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าต่อไป จึง
เป็นสิ่งที่ควรจะได้พิจารณาเป็นอย่างยิ่ง เพราะเหตุว่า บุคคลที่จะได้รับ

ประโยชน์จากพระธรรม ต้องเป็นผู้ตรง จริ่งใจ พร้อมทั้งจะเข้าใจความจริง เมื่อรู้ว่าสิ่งใดผิด ก็รีบทิ้ง และสิ่งใดเป็นสิ่งที่ถูกต้องก็พร้อมที่จะประพฤติตามต่อไป เหมือนอย่างบุคคลในสมัยพุทธกาลที่เป็นผู้ได้รับประโยชน์จากพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดง จากที่ไม่เคยเข้าใจหรือเข้าใจผิดมาก่อน เมื่อได้ฟังพระธรรมที่พระองค์ทรงแสดงแล้วมีความเข้าใจอย่างถูกต้อง ได้ถึงพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่ง พร้อมทั้งได้กล่าวชื่นชมสรรเสริญในพระภาชิตของพระองค์ ว่า ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภาชิตของพระองค์แจ่มแจ้งนัก ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภาชิตของพระองค์แจ่มแจ้งนัก พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงประกาศธรรมโดยอเนกปริยาย เปรียบเหมือนหงายของที่คว่ำ เปิดของที่ปิด บอกทางแก่คนหลงทาง หรือตามประทีปไว้ในที่มืดด้วยหวังว่า ผู้มีจักขุจักเห็นรูปได้ ฉะนั้น ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์นี้ ขอถึงพระผู้มีพระภาคเจ้ากับทั้งพระธรรม และพระภิกษุสงฆ์ว่าเป็นสรณะ ขอพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงจำข้าพระองค์ว่าเป็นอุपासกผู้ถึงสรณะตลอดชีวิต ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

ในปรหมัตถทีปนี อรรถกถา ขุททกนิกาย อุทาน สุปปพุทธภูทิสสูตร ได้อธิบายไว้ดังนี้

“พระผู้มีพระภาคเจ้า เมื่อทรงยังเราผู้เบือนหน้าจากพระสัทธรรม ผู้ตกอยู่ในอัสัทธรรมแล้ว (พระองค์) ให้ (เรา) ออกจากอัสัทธรรม เหมือนใคร ๆ พึงหงายภาชนะที่คว่ำไว้ ฉะนั้น

ทรงเปิดเผยพระศาสนา ที่ถูกรกซึ้งคือมิจฉาทิฏฐิปิดบังไว้ ตั้งแต่พระศาสนาของพระผู้มีพระภาคเจ้าทรงพระนามว่ากัสสปะ อันตรธานไป เหมือนบุคคลเปิดภาชนะที่ปิดบังไว้ ฉะนั้น

ทรงกระทำให้แจ้งซึ่งทางสวรรค์และนิพพาน แก่เราผู้ดำเนินไปในทางชั่วทางผิด เหมือนบุคคลบอกทางแก่คนหลงทาง ฉะนั้น

เมื่อเราจมอยู่ในความมืดคือโมหะ ไม่เห็นรูปปรัตนะมีพุทธรัตนะ เป็นต้น จึงทรงประกาศธรรมโดยอเนกปริยาย เพราะประกาศโดยนัยต่าง ๆ โดยทรงไว้ซึ่งความโชติช่วง (สว่างไสว) แห่งเทศนาอันกำจัดความมืดคือโมหะซึ่งเป็นตัวปกปิดรัตนมีพุทธรัตนะเป็นต้นไว้ เหมือนบุคคลตามประทีปไว้ในที่มืด ฉะนั้น”

ก่อนที่จะได้ฟังพระธรรม ไม่มีความรู้อะไรเลยทั้งสิ้นตั้งแต่เกิดจนตาย และจะไม่รู้อย่างนั้นไปตลอด แต่เพราะอานุภาพของพระธรรม คือ พุทธวจน เตช หรือ ธรรมเตช นี้เอง ซึ่งเป็นคำจริงแต่ละคำที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ดีแล้ว จะอนุเคราะห์เกื้อกูลให้เกิดสิ่งที่ไม่เคยเกิดในสังสารวัฏฏ์ คือ ความเข้าใจถูกเห็นถูก เพราะฉะนั้นแล้ว จึงควรอย่างยิ่งที่จะได้ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรม อบรมเจริญปัญญา เพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูก ซึ่งจะเป็นที่พึงในชีวิตได้อย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นคฤหัสถ์หรือบรรพชิต ก็ควรที่จะได้ฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมให้เข้าใจ ไม่ประมาทในคำจริงที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง ซึ่งเป็นไปเพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูกโดยตลอด ความเข้าใจพระธรรมเท่านั้นที่จะเป็นไปเพื่อการขัดเกลากิเลสและนำไปสู่คุณความดี ทั้งปวงเป็นเหตุให้ธรรมฝ่ายดีเจริญขึ้น ถือเอาเฉพาะสิ่งที่ควร ละทิ้งสิ่งที่ไม่ควร พร้อมทั้งดำรงรักษาคำจริงของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้ดำรงสืบทอดต่อไป

ธรรมเตือนใจ

“ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุเหล่าใดเหล่าหนึ่ง เป็นผู้หลอกลวง มีใจกระด้าง ประจบประแจง ประกอบด้วยกิเลสอันปรากฏดุจเขาสัตว์ มีกิเลสดูจไม่สูงขึ้น มีใจไม่ตั้งมั่น ภิกษุเหล่านั้น ไม่ใช่คนของเราตถาคต ภิกษุเหล่านั้น ปราศไปแล้วจากธรรมวินัยนี้ ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ส่วนภิกษุเหล่าใด เป็นผู้ไม่หลอกลวง ไม่ประจบประแจง เป็นนักปราชญ์ มีใจไม่กระด้าง มีใจตั้งมั่นดี ภิกษุเหล่านั้นแล เป็นคนของเราตถาคต ไม่ปราศไปแล้วจากธรรมวินัยนี้ และย่อมถึงความเจริญงอกงามไพบูลย์ในธรรมวินัยนี้”

(พระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย อิติวุตตกะ กุหนาสูตร)

ขึ้นชื่อว่าทุจริตแม้เพียงเล็กน้อย บุคคลไม่ควรทำ
ด้วยความสำคัญว่า คนพวกอื่นย่อมไม่รู้กรรมนี้ของเรา
ส่วนสุจริตนั้นแหละ เมื่อคนอื่นแม้ไม่รู้ก็ควรทำ
เพราะว่าขึ้นชื่อว่าทุจริต แม้บุคคลปกปิดทำ
ย่อมทำการเผาผลาญในภายหลัง
ส่วนสุจริตย่อมยังความปรารถนาอย่างเดียวให้เกิดขึ้น

(พระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท)

มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์โดยย่อของมูลนิธิฯ คือ ศึกษาและปฏิบัติธรรม เผยแพร่พระธรรมตามแนวพระไตรปิฎก จัดพิมพ์เอกสารประกอบการศึกษาพระไตรปิฎก เผยแพร่เป็นสาธารณกุศล

คณะกรรมการบริหาร

ประธานกรรมการ	นางสาวสุจินต์ บริหารวนเขตต์
รองประธานกรรมการ	นางสาวดวงเดือน บาร์มีธรรม
กรรมการ	นางสงวน สุจริตกุล พลเอก สพรัง กัลยาณมิตร นาวาอากาศตรี เกื้อกุล แสนทอง หม่อมบงกชปริยา ยุคล นาย จรรย์ ภักดีธนากุล
กรรมการและเหรัญญิก	นางสาวประภัสสร เทตระกุล
กรรมการและเลขานุการ	พลตรี ดร. วีระ พลวัฒน์

ท่านที่ประสงค์จะพิมพ์หนังสือของมูลนิธิฯ
เพื่อเป็นธรรมบรรณาการในการกุศล หรือมีศรัทธาจะสมทบทุนมูลนิธิฯ
และสนใจเป็นสมาชิกชมรมบ้านธัมมะ มศพ.
โปรดติดต่อมูลนิธิฯ หรือกรรมการของมูลนิธิฯ
๑๗๔/๑ เจริญนคร ๗๘ แขวงดาวคะนอง เขตธนบุรี

กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๔๖๘ ๐๒๓๙
โทรสาร ๐ ๒๘๗๗ ๙๖๙๓
<http://www.dhammadhome.com>
E-mail: info@dhammadhome.com

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ.
มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา
www.dhammadhomefellowship.com
โทรศัพท์ ๐๘ ๕๖๒๑ ๗๑๐๖

รายการเผยแพร่พระธรรมทางสถานีวิทยุฯ
โดย มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา

จังหวัด	สถานี	ความถี่	เวลา	วัน
กรุงเทพฯ ฯ	อสมท.	๑๔๙๔	๐๙.๐๐ น.	ทุกวัน
	รัฐสภา เอฟ.เอ็ม.	๘๗.๕	๐๕.๐๐ น.	ทุกวัน
	รัฐสภา เอ.เอ็ม.	๑๐๗๑	๐๕.๐๐ น.	ทุกวัน
	สวพ. เอฟ.เอ็ม.	๙๑	๐๕.๓๐ น.	ทุกวัน
	พล.๑	๑๔๒๒	๐๖.๐๐ น.	ทุกวัน
			๑๗.๐๐ น.	ทุกวัน
			๒๑.๐๐ น.	ทุกวัน
	ตชด.	๕๗๖	๒๐.๓๐ น.	ทุกวัน
	ทอ.๐๑	๙๔๕	๑๘.๑๐ น.	ทุกวัน
	พล.ปตอ.	๕๙๔	๒๓.๓๐ น.	ทุกวัน
	สวท.	๘๓๗	๒๒.๑๐ น.	ทุกวัน
	ไทธรรม เอฟ.เอ็ม.	๙๕.๒๕	๑๗.๐๐ น.	จ. - ศ.
กาญจนบุรี	พล.ร.๙	๑๕๓๙	๐๔.๐๐ น.	อาทิตย์
ปราจีนบุรี	มทบ.๑๒	๘๕๕	๐๖.๐๐ น.	ทุกวัน
ปราจีนบุรี	พล.ร.๒ รอ. เอฟ.เอ็ม	๘๘.๒๕	๐๖.๐๐ น.	ทุกวัน
ประจวบฯ	ค่ายธนระริชต์ เอฟ.เอ็ม	๙๖.๒๕	๑๓.๐๐ น.	ทุกวัน
กำแพงเพชร	ทภ.๓	๗๓๘	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
	ทภ. ๓ เอฟ.เอ็ม.	๑๐๕	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
ขอนแก่น	รด.	๑๑๕๒	๒๐.๓๐ น.	ทุกวัน
	มจร. เอฟ.เอ็ม.	๑๐๑.๗๕	๐๖.๐๐ น.	ทุกวัน
เชียงใหม่	วปถ.๒	๗๓๘	๒๐.๓๐ น.	จ. - ส.
	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม.	๑๐๑.๕	๐๕.๐๐ น.	จ.- ศ.
เชียงราย	ทอ.๐๑๕	๑๒๒๔	๑๘.๐๐ น.	ทุกวัน
	ทภ.๓	๙๙๙	๐๕.๐๐ น.	จ.- ศ.
นครสวรรค์	ทภ.๓	๘๐๑	๐๕.๐๐ น.	จ.- ศ.
น่าน	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม.	๙๙.๕	๐๕.๐๐ น.	จ.- ศ.
เพชรบูรณ์	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม.	๙๙.๕	๐๕.๐๐ น.	จ.- ศ.

พิษณุโลก	ทภ.๓	๑๑๑๖	๐๕.๐๐ น.	จ.- ศ.
	ทภ.๓	๑๒๔๒	๐๕.๐๐ น.	จ.- ศ.
	พล.ร. ๔	๑๓๗๗	๐๕.๐๐ น.	ทุกวัน
แพร่	ทภ.๓	๕๘๕	๐๕.๐๐ น.	จ.- ศ.
	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม.	๑๐๓.๕	๐๕.๐๐ น.	จ.- ศ.
พะเยา	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม.	๑๐๗.๒๕	๐๕.๐๐ น.	จ.- ศ.
พิจิตร	ทภ.๓	๑๔๔๙	๐๕.๐๐ น.	จ.- ศ.
ภูเก็ต	๑ ปณ.เอฟ.เอ็ม.	๘๙	๐๕.๐๐ น.	ทุกวัน
ลำปาง	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม.	๑๐๑.๗๕	๐๕.๐๐ น.	จ.- ศ.
ลำพูน	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม.	๑๐๗.๕	๐๕.๐๐ น.	จ.- ศ.
ชลบุรี	ส.ว.ย. วัดศรีมหาธาตุ (FM)	๑๐๒.๗๕	๐๙.๐๐ น.	ทุกวัน
ระยอง	พล.ม.๒รือ.	๗๗๔	๐๕.๓๐ น.	ทุกวัน
สุราษฎร์ธานี	สวท. เอฟ.เอ็ม.	๘๙.๗๕	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
ปัตตานี	ทภ.๔	๙๓๖	๑๐.๐๐ น.	ทุกวัน
นครศรีธรรมราช	ทภ. ๔	๖๘๔,๑๐๔๔	๐๖.๐๕ น.	จ. - ส.
สุโขทัย	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม.	๑๐๒.๒๕	๐๕.๐๐ น.	จ.- ศ.
	ทภ.๓	๘๒๘	๐๕.๐๐ น.	จ.- ศ.
อุตรดิตถ์	ทภ.๓	๑๒๘๗	๐๕.๐๐ น.	จ. - ศ.
	ทภ.๓ เอฟ.เอ็ม.	๙๗.๕	๐๕.๐๐ น.	จ.- ศ.
อุบลราชธานี	ทอ. ๐๘	๘๐๑	๐๕.๐๐ น.	ทุกวัน

**รายการ “บ้านธัมมะ” ทางสถานีโทรทัศน์
โดย มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา**

สถานี	เวลา	วัน
สทท.๑๑	๐๔.๐๐ น.	เสาร์
TNN2	๐๗.๐๐ น.	เสาร์
TNN2	๐๒.๐๐ น.	อาทิตย์
TNN2	๑๖.๐๐ น.	พุธ
รัฐสภาช่อง ๑๐, ๒๐	๐๘.๐๐ น.	อาทิตย์
Dr.TV ช่อง ๒๗๒	๐๕.๐๐ น.	เสาร์ - อาทิตย์

รายการอาจเปลี่ยนแปลงได้ โปรดสอบถาม โทร. ๐๒ ๔๖๘ ๐๒๓๙
เว็บไซต์ของมูลนิธิฯ www.dhammadhome.com

บุรุษทำกรรมเหล่าใดไว้
เขาย่อมเห็นกรรมเหล่านั้นในตน
ผู้ทำกรรมดี ย่อมได้รับผลดี
ผู้ทำกรรมชั่ว ย่อมได้รับผลชั่ว
บุคคลหว่านพืชเช่นใด ย่อมได้รับผลเช่นนั้น

(พระสุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ชาดก จุลลนันทียชาดก)

ภิกษุ ผู้หนักในความโกรธและความลบหลู่ท่าน
หนักในลาภและสักการะ
ภิกษุเหล่านั้น ย่อมไม่จงอกงามในพระธรรม
ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงแล้ว
ส่วนภิกษุเหล่าใด หนักในพระสัทธรรมแล้ว
และกำลังหนักในพระสัทธรรมอยู่
ภิกษุเหล่านั้น ย่อมจงอกงามในพระธรรม
ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงแล้ว

(พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต ปฐมโกธสูตร)

ภิกษุ ผู้หนักในความโกรธและความลบหลู่ท่าน
หนักในลาภและสักการะ
ภิกษุเหล่านั้นย่อมไม่มอกลงามในพระธรรม
ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงแล้ว
ส่วนภิกษุเหล่าใด หนักในพระสัทธรรมแล้ว
และกำลังหนักในพระสัทธรรมอยู่
ภิกษุเหล่านั้น ย่อมมอกลงามในพระธรรม
ที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงแล้ว

พระสุตตันตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต ปฐมโกธสูตร

มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา

๑๗๔/๑ เจริญนคร ๗๘ แขวงดาวคะนอง

เขตธนบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๖๐๐

โทรศัพท์ ๐๒ ๔๖๘ ๐๒๓๔

โทรสาร ๐๒ ๘๗๗ ๙๖๙๓

<http://www.dhammahome.com>

E-mail: info@dhammahome.com

9786168004104

